Leto LXIX Štev. 205 a V Ljubljani, v torek, 2. septembra 1941-XIX Poštnina plačana Prezzo — Cena L 0.70

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

Najzanimivejša knjiga letošnjega leta brezdvoma bo SLOVENČEV KOLEDAR
Velikost kakor lani. Vsak, kdor ga naroči, dobi še lepo božično darilo: naše domače jaslice — delo akad. kiparja Goršeta

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

... per la pubblicità di provenienza italiana ... ne Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izreden pomen sestanka Duce-Hitler

Osnova novega reda v Evropi – Velik odmev po vsem svetu

Berlin, 1. sept. s. Vsi nemški listi še naprej posvečajo cele strani srečanju Duceja s Hitlerjem na vzhodnem bojišču in pravijo:

»Novi evropski red je vedno bil cilj Hitlerja in Mussolinija, ki sta se sedaj srečala na vzhodnem bojišču v trenutku, ko se oborožene nemške sile ob boku italijanskih vojakov bore proti boljševizmu.

Zgodovina bo pokazala, da sta Benito Mussolini in Adolf Hitler dala za izpolnitev svojega poslanstva vso svojo strastno vero in to od trenutka, ko sta skušala prepričati druge države o tem, da je treba odstraniti napake in krivice iz versaillske mirovne pogodbe. Da se konča boj med njuno obnovitveno voljo in med okorelo ter jalovo reakcijo, je bilo treba odločiti z orožjem in tako je nastala vojna v letu 1939.

Vsako srečanje med Mussolinijem in Hitlerjem je vedno pomenilo mejnik v razvoju zgodovinskih, političnih in vojaških dogodkov. Novo snidenje ima torej že samo po sebi prvenstveni pomen. Njegov značaj je zlasti poudarjen zaradi kraja in dobe, v kateri je potekal. S kamenito hladnokrvnostjo dokazujeta Mussolini in Hitler svoje tovarištvo in svoje prepričanje o zmagi v trenutku, ko se Sovjetska Rusija maje v svojih temeljih in ko Anglija ne ve na udarce Osi odgovarjati z drugim, kakor z napadi na majhne države.

Zmaga je sedaj gotova. To bo zmaga miru in zmaga vseh evropskih narodov, kakor to jasno zatrjuje uradno poročilo o sestanku obeh poglavarjev. V nasprotju z versaillskimi načrti, ki so hoteli Evropo uničiti, stoji pred nami volja držav Osi, ki hočejo dati evropski celini mir, ki ne bo temeljil samo na sili orožja, temveč na upoštevanju koristi vseh narodov. Italija in Nemčija nočeta dajati zapovedi, temveč hočeta voditi v popolni zavesti o svojih dolžnostih. Sestanek med Ducejem in Hitlerjem je demonstrativno potrdil dejstvo, da bo gotovo dosežen cilj držav Osi. Ta cilj je zmaga nad boljševizmom in nad bogataštvom.

Hitler in Mussolini sta na prednjih črtah evropske revolucije zapečatila svoje tovarištvo ter hkratu postavila temelje za novo Evropo in za plodno sodelovanje med narodi naše celine. Duh prve bojne črte in tovarištvo, to so označbe za duhovno skupnost in za istovetnost osebnih stališč, pa tudi za narodno in idejno zvezo med njima.

Hitler in Mussolini sta ure in ure dolgo med štirimi očmi obravnavala različna vojaška in politična vprašanja. V slogu uradnega poročila se zrcali stališče popolne stvarnosti in popolne jasnosti v idejah obeh poglavarjev. Os se bori za Evropo in njen program, ki je bil zdaj razglašen, ne vsebuje brezmejnih fraz o sreči, ki jo bo prinesel svetu. Toda tudi ne vsebuje grožnje o svetovni politiki v slogu oklicev, ki jih dajejo tisti, ki trdijo, da se bore zoper samovladna stremljenja narodnih socialistov.

Hitler in Mussolini imata s svojimi narodi noge trdno postavljene na zemlji evropske celine. Na ogromnem vzhodnem bojišču ni Mussolini dobil samo potrdila o neomajnem prepričanju v zmago, temveč tudi potrdilo za zgodovinski pomen obeh revolucij. Omeniti je treba le globoko razliko med zunanjim okvirjem sestanka poglavarjev Osi in med okvirjem posveta med Rooseveltom in Churchillom, ki sta se sešla daleč od vojnih dogodkov, pa je takoj jasna razlika med svetom bogataštva, demagoškim in praznim ter med stvarnim in tvornim svetom držav novega reda. Hitler in Mussolini, dva kaplarja iz svetovne vojne, sta hotela živeti dneve svojih čet, ki se pod njunim zapovedništvom bijejo za evropsko omiko.

V pravem vojnem predelu, v neposredni bližini odločilne točke sedanjega boja sta dva najpomembnejša vojaška poveljnika naših dni pretresla do dna vprašanja in cilje, ki so v zvezi z vodstvom vojne do končne zmage in z urejanjem tiste nove Evrope ki ji bo zmaga dala najvišji pomen. Za ta novi red je bilo veliko storjenega zlasti na evropskem jugovzhodu, kjer se mu je na pobudo držav Osi odprla pot.

Tentativi nemici presso Tobruk stroncati

Bollettino No. 454.

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte di Tobruk tentativi di avvicinamento del nemico sono stati nettamente stroncati dalla immediata reazione dei nostri reparti che hanno inflitto perdite all aversario.

Velivoli nazionali hanno bambardato alloggiamenti di truppa, impianti portuali ed apprestamenti difensivi della piazza, dove sono stati provocati numerosi incendi.

La caccia germanica ha abbattuto un »Blenheim«.

Apparecchi avversari hanno lanciato bombe su alcune località dell isola di Rodi.

Qualche ferito e danni di scarsa entità.

Nei diversi settori dello scacchiere di Gondar costante attività dei nostri reparti che hanno sventato azioni dell aversario ed hanno sorpreso elementi nemici disperdendoli e catturando quadrupedi e materiale.

Sovražni poskusi pri Tobruku odbiti

453. vojno poročilo pravi:

V severni Afriki na kopnih frontah topniški dvoboji. Nemška letala so bombardirala britske mornariške edinice v pristanišču Tobruka.

Angleško letalstvo je izvršilo polete nad Tripolis in povzročilo nekoliko žrtev ter nekaj škode. Naše torpedno letalo je v bližini Tripolisa sestrelilo veliko sovražno bombno letalo, ki se je v zraku vnelo.

Včeraj popoldne so nasprotnikova letala odvrgla bombe na okraj Licato (Agrigent). Med civilnim prebivalstvom so bile ubite štiri osebe, devet pa je bilo ranjenih.

V vzhodni Afriki so bili v odseku Uolkefita britski letalski napadi brez posledic. V drugih odsekih bojišča pri Gondarju so naše čete izvršile z uspehom akcije lokalnega značaja.

V Sredozemlju so naša lovska letala napadla formacijo sovražnih bombnikov. Sestreljeni sta bili dve letali vrste Wellington.

Italijansko vojno poročilo št. 454.

Iz glavnega stana italijanskih vojnih sil poročajo:

Na fronti pri Tobruku so poskusi sovražnika, približati se, bili odločno odbiti po takojšnji reakciji naših oddelkov, ki so prizadeli izgube nasprotniku.

Naša letala so bombardirala prebivališča čet, pristaniške naprave ter obrambne naprave, kjer so bili povzročeni številni požari.

Nemški lovci so zbili en »Blenheim«.

Nasprotna letala so metala bombe na nekatere kraje otoka Rodos. Bilo je nekaj ranjenih in mala škoda.

V uradnih sektorjih okraja Gondar je bila stalna delavnost naših oddelkov, ki so onemogočili akcijo nasprotniku in so presenetili sovražnikove čete, jih razpršili ter ujeli konje in material.

Rim, 1. sept. AS. V Rim je prišla druga številna skupina častnikov nemške policije, da bi obiskovala peti orientacijski tečaj o organizaciji in delovanju policije v italijanski Afriki.

Ob obletnici začetka vojne

Rim, 1. sept. s. Človeštvo se danes spominja 1. septembra 1939, ki je pomenil začetek velike žaloigre, katera že dve leti pretresa svet. Človeštvo ve, da si je Poljska s komaj dvajsetimi leti državnega obstanka in s svojimi 30 milijoni različnih prebivalcev z izjemo kakega norca ni domišljala, da bi mogla kljubovati Nemčiji, toda v spopad so jo pognale roke Anglije, Francije in Združenih držav in to s pomočjo izrečne angleške obljube, da bodo vse bogataške sile takoj posredovale na poljskih bojiščih. Toda poljski narod ni videl nobenega angleškega, francoskega ali severnoameriškega vojaka ne na Visli, ne pri Kutnem, ne pred varšavskimi zidovi.

Potem je dobila Francija nauk, ki ga je zaslužila. Anglija in Amerika sta še na nogah. 1. september 1939 pomeni začetek tiste žalostne in malo slavne angleške in Rooseveltove politike, ki je nadaljevala s tem, da je neštete države drugo za drugo vrgla v spopad kakor Poljsko. Vse so dobivale stalne obljube o angleško-ameriški pomoči, te pomoči pa ni videl noben narod, ki se je žrtvoval zanje.

Po dveh letih boja in nepretrganih porazov Anglija in Amerika nadaljujeta s to svojo taktiko, ki je prav tako nora kakor trmasta in zaradi katere spopad polagoma objema ves svet in ga polni z nekoristnimi bolečinami in nekoristnimi razvalinami. Anglija in Amerika prav dobro vesta, da ne moreta ne vojaško in ne po prostoru dobiti vojne, toda še naprej širita in podaljšujeta spopad v upaniu, da potem os ne bo zmagala. To nekoristno podaljševanje vojne spet izraža isto anglosaksonsko ošabnost, ki je silila Anglijo, da je napovedala vojno Nemčiji ravno tedaj, ko je Evropa prišla do uresničenja poslednje nemške zahteve po spremembi meja. To spremembo so smatrali v Londonu kot prehud udarec za angleški ugled, ki se je bil odkrito obvezal s slovitimi poroštvi.

Dve leti svetovne žaloigre tisoč razvalin, tisoč bolečin, vsa stavba omike v nevarnosti — vse to ima za izhodišče angleški ponos. Lastna ošabnost je omamila angleško govoreče bogataše, da so se kakor Samson pridruženi misli, naj se podere svet in naj izgine stoletna omika, samo da ne bo nihče mogel reči, da se je angleški ponos moral kdaj ukloniti pred voljo, ki je bila različna od njegove. Če ta volja izraža zavest velike večine sveta, to Angležem nič ne pomeni. Oni smatrajo vse narode kot navadno človeško gorivo za pogon angleških pomorskih in vojaških kotlov.

Rim, 1. sept. AS. Italijanski tisk posveča dolge komentarje ob drugi obletnici začetka vojne. Med drugim se spominja izjave ameriškega generala Johnsona, po kateri je Churchill v Londonu l. 1936. izjavil, da Nemčija postaja preveč močna in da jo je treba pobiti, preden bi bilo prepozno. »Messaggero« piše, da je boljševiška intervencija dala vojni plutokracije proti proletarskim narodom svoj pravi značaj in da je osem Churchili-Rooseveltovih točk odkrilo suženjstvo, kateremu bi bili podvrženi Italija in Nemčija v primeri zmage Anglosasov, kar pa si ni mogoče misliti. Proti temu nečloveškemu programu, ki bi vrgel Evropo v brezdno, sta Duce in Hitler podčrtala načela pravice ter politične, gospodarske in moralne avtonomije, ki lahko garantira pravi mir in solidarno sodelovanje narodov. Njih zmaga je matematična sigurnost. »Popolo di Roma« pravi, da je Anglija z edinim ciljem, podaljšati anahronistično in nesmiselno supremacijo, vrgla Evropo in ves svet v vojno. Anglija in Amerika vesta, da ne moreta dobiti vojne, pa vendar nadaljujeta po dveh letih porazov s poslaževanjem vseh sredstev v nadi, da jim bo čas dal zmago, katere drugače ne morejo dobiti. Tudi turinski listi podčrtujejo voljo in angleško odgovornost za sedanjo vojno in pri tem opozarjajo na prizadevanja Duceja, da bi se izognili spopadu, kar pa je Anglija upropastila.

Anglo-ameriška vojna proizvodnja je nezadostna

Berlin, 1. sept. AS. Nemški tisk se danes bavi z izjavami angleških listov in ministra Edena z ozirom na popolno vojaško nepripravljenost Zedinjenih držav in nemožnostjo poslati vojno pomoč Sovjetom. Angleška propaganda je mesece in mesece razširila fantastične vesti o moči angleškega oboroževanja in o brezmejnih možnostih ameriške pomoči. Obljubljala je tudi v besedah široko pomoč boljševiškemu zavezniku, toda prišel je sedaj mrzli curek. »Völkischer Beobachter« piše, da je prvi zvonec alarma zazvonil v dobi sestanka Roosevelt-Churchill, ko je bilo jasno rečeno, da mora Moskva čakati še mnogo mesecev, predno more pričakovati kakšno pomoč od demokracij. Ker je propadla ta možna ofenziva olajšanja, zaradi realnosti dejanj, sedaj jasno govore angleškemu ljudstvu in boljševikom: Ne moremo vam pomagati. Naša vojna proizvodnja je nezadostna, da bi vzdržala to veliko vojno, ki smo jo začeli in ni treba računati na možnosti ameriške industrije. Zato trpite naprej, ne delajte pa si iluzij o materialni pomoči. Ne bomo vam dopustili pomanjkanja vsakodnevnega kruha. To je način, katerega hočejo demokracije vdihniti sodelovanju narodov, ki je pa čisto drugačen od onega, ki ga zagovarjata in praktično izvajata državi osi.

Belgijske vojne izgube

Bruselj, 1. sept. Uradno sporočajo število belgijskih izgub v maju 1940. Mrtvih je bilo 8500 vojakov, 18.583 je bilo ranjenih in 200.000 je prišlo v ujetništvo. Od teh je do sedaj oproščenih 120.000. Civilno prebivalstvo je imelo več izgub kot vojaštvo. Kajti mrtvih je bilo okoli 10.000. Od civilnega prebivalstva je zbežalo okoli 1.5 milijona ljudi v Francijo, ki so se vrnili potem v Belgijo s pomočjo nemških zasedbenih oblastev. Poleg tega se nahaja okoli 25.000 Belgijcev, ki so zbežali na ladjah v Francijo, sedaj v Angliji, 5000 v Francoskem Maroku, na Portugalskem in v Zedinjenih državah.

Letalski napadi na Nemčijo

Berlin, 1. septembra. AS. Nekatera britanska letala so letela v pretekli noči zahodno in jugozahodno nad Nemčijo in vrgla nekaj bomb. Povzročena škoda je nepomembna. Nočni lovci so zbili osem letal. Nekatera sovražna letala, ki so hotela priti nad Berlin čez Baltsko morje, so bila ustavljena zaradi silnega ognja protiletalskega topništva glavnega mesta.

Današnji številki »Slovenca« so priložene položnice. Prosimo cenjene naročnike, da se jih čimprej poslužijo

Ne pozabite istočasno nakazati tudi naročnino za »Slovenčev koledar« (9 lir za koledar in 2 liri za pošiljatvene stroške). — Naročite koledar že sedaj, ker ga bomo tiskali le naročeno število. Letos bo koledar izšel mesec dni prej kot lani.

Od danes dalje zatemnitev

od 21 zvečer do 6 zjutraj

Eksc. Visoki Komisar za Ljubljansko Pokrajino z ozirom na lastno odredbo z dne 10. junija 1941-XVIII, ki se nanaša na zatemnitev in zaradi izkazane potrebe določa novo uro za zatemnitev. Do nadaljnega se mora stroga zatemnitev izvajati od 21. ure zvečer p do 6. ure zjutraj. Organi javne varnosti bodo skrbeli za strogo izvajanje tega določila. Prestopniki bodo kaznovani po zakonu.

Zdravstveno stanje Lavala in Deata

Pariz, 1. septembra. DNB. Včeraj zjutraj je nastopilo odločno zboljšanje zdravstvenega stanja tako Lavala kot Deata. To izboljšanje se je nadaljevalo ves dan, kar izhaja iz poročila, ki je bilo izdano včeraj zvečer.

Zatiranje komunizma v Franciji

Pariz, 1. spt. DNB Maršal Petain in njegova vlada sta odločena iti v zatiranju komunističnega delovanja tako daleč, kolikor je potrebno, je izjavil De Brinon ameriškim časnikarjem. V odgovoru na vprašanje o nemško-francoskih odnošajih je izjavil, da so odnošaji normalni, vendar se ne vrše nobeni razgovori splošnega političnega značaja.

Sovjeti še bombardirajo perzijska mesta

Teheran, 1. sept. s. Navzlic temu, da so bile že pred štirimi dnevi ustavljene sovražnosti v Perziji, je nekaj sovjetskih letal bombardiralo petrolejske naprave v Tazvinu ter uničilo na tisoče litrov bencina. Voditelji Angloiranske petrolejske družbe so ta napad obsodili in pravijo, da so Sovjeti hoteli s tem premišljeno zadeti bogastvo, ki skoraj v celoti pripada njihovim angleškim zaveznikom. Že po uradnem prenehanju sovražnosti so Sovjeti bombardirali tudi perzijski mesti Šarud in Hošad.

Shodi bolgarskih ministrov in poslancev v septembru

Sofija, 1. sept. s. Bolgarski ministri in poslanci bodo v septembru imeli po državi vrsto shodov, na katerih bodo razlagali notranji in zunanji položaj Bolgarije, poglavitno glede na sedanje čase. Namen teh shodov, na katerih bodo govorili voditelji bolgarskega javnega življenja, je, prikazati v pravi luči mednarodne dogodke glede na koristi države. Glede notranjega položaja bodo razpravljali zlasti o gospodarskih vprašanjih, ki jih bo Bolgarija morala v bodoče reševati.

Madžarska izvaja protijudovsko zakonodajo

Po uzakonitvi zadnjega protijudovskega zakona, madžarska vlada vsestransko izvaja njegova določila in preganja iz vseh važnejših in vplivnejših mest judovske nastavljence. Tako je pred dnevi vladni komisar za preskrbo in nadzorstvo nad delom obvestil vodstvo združenja madžarskih kino lastnikov in združenje madžarskih izposojevalcev, da morajo gotova določila protijudovskega zakona takoj izvesti. Tako morajo odpustiti iz službe vse judovske nastavljence pri izdelovanju filmov, režiserje, tiskovne referente, izposojevalce filmov in razne agente. Pri prodajanju in izposojevanju filmov ne sme biti nikjer judovskega nastavljenca. Vsak tak slučaj bo sodišče zelo strogo kaznovalo.

Judovski vpliv v madžarskem tisku je že popolnoma odstranjen. Madžarska časnikarska zbornica šteje trenutno še vedno 139 judovskih članov, med založniki sta še dva, med glavnimi uredniki pa ni več nobenega juda.

Madžarsko časopisje v zvezi z izvajanjem protijudovske zakonodaje opozarja tudi na okolnost, da živi v sami Budimpešti 200.000 judov, ki imajo od 270.000 stanovanj, kolikor jih je v tem mestu, 52.000. Judi imajo v Budimpešti tudi največje hiše ter se steka od njih v njihove žepe letno 90 milijonov pengov najemnine. Razen tega imajo judje v svojih rokah 342.000 ha rodovitne zemlje. Dve tretjini te zemlje so jim sedaj že odvzeli.

Nemški propagandni minister dr. Goebbels na mednarodni kinematografski razstavi v Benetkah

Benetke, 1. sept. s. Nemški propagandni minister dr. Göbbels je na povabilo ministra Pavolinija včeraj priletel v Benetke, da se udeleži začetka mednarodne kinematografske razstave na Lidu. Na letališču ga je sprejel minister za ljudsko kulturo in ga prisrčno pozdravil ter se razgovarjal z raznimi vodilnimi osebnostmi iz stranke ter iz vodstva razstave. Ko je pregledal častni oddelek in sprejel pozdrave narodnosocialistične skupine v Benetkah ter otrok iz Hamburga, ki so na letovišču na Lidu, je v spremstvu ministra Pavolinija odšel na krov jahte »Cypruse« ter se potem odpeljal mimo okrašenih nabrežij v fašistovski dom, kjer mu je bil prirejen slovesen sprejem. V kraljevi palači se je vpisal tudi v dvorno knjigo Nj. Visokosti vojvode Genovskega.

Finci so zavzeli Viipuri (Viborg)

Rim, 1. septembra. AS. Italijanski tisk podčrtuje pomen uspeha maršala Mannerheima, katerega čete so zavzele Viipuri. S tem, da je bilo zavzeto glavno mesto Karelije, je Finska končno izbrisala krivice mirovnih pogodb. Finske čete napredujejo naprej od Viipurija ter sodelujejo z nemškimi silami ob obeh bregovih Ladoškega jezera. Sedaj je pot za zasedbo Leningrada prosta.

Helsinki, 1. septembra. AS. Čete maršala Mannerheima, ki so zavzele Viipuri (Viborg), nadaljujejo s čiščenjem ozemlja. Finci so uničili ali ujeli ostanke 115. in 180. ruske divizije.

Berlin, 1. sept. s. 30. avgusta so Sovjeti skušali z oklepnimi vozovi napasti postojanke neke nemške pehotne divizije na srednjem delu bojišča. Napad je bil odbit, potem pa je pehota prešla v protinapad in zadala nasprotniku krvave izgube. Uničenih je bilo sedem oklepnih voz.

Na nekem drugem kraju srednjega bojišča so Nemci po trdih, a zmagovitih bojih zajeli 2170 mož ter veliko orožja. Na severnem delu bojišča se je nemški napadalni oddelek z drznim naskokom polastil važnega mosta. Med drugimi boji je nemška protiletalska baterija uničila tri sovjetske topničarke in motorno torpedovko, en večji in en manjši parnik.

Nemško letalstvo je 30. avgusta v bojih sestrelilo 100 sovjetskih letal, hkratu pa bombardiralo zbiranja sovjetskih čet in železniške naprave na severnem bojišču. V Zaporožju so Nemci večkrat presenetili sovjetske oddelke, ki so se vkrcavali, in jim povzročili hude izgube. Uničeni so bili celi oddelki konjenice. 10. avgusta ponoči je nemško letalstvo z dobrim uspehom bombardiralo vojaške cilje pri Brijansku. Zadeto je bilo železniško križišče ter stavbe na postaji. V okolici mesta je bilo zadetih tudi nekaj skladišč streliva. Pri Orelu je bilo vržnih s tira več voj. vlakov.

Berlin, 1. septembra. AS. Od 12 pokrajin, ki tvorijo Ukrajino, je padlo v roke zaveznikom sedem pokrajin v celoti, dve pa delno. Površina sedmih pokrajin znaša 246.600 km², število prebivalstva pa 16,724.000. Vsa Ukrajina ima 40 milijonov prebivalcev.

London priznava napredovanje Nemcev pri Gomelu

Newyork, 1. sept. DNB. Newyorški nedeljski tisk se peča najbolj z izjavami Roosevelta o naraščajoči nevarnosti za Zedinjene države, kar prinašajo listi pretežno brez komentarja. To izjavo smatrajo za nadaljnji poskus dvigniti vojno razpoloženje in za potrdilo, da bo bližnji Rooseveltov govor v radiu najbrž važen. Listi podčrtujejo sovjetska poročila o neki, po ruskih vesteh uspešni ofenzivi pri Smolensku, češ da so bili Nemci prisiljeni k umiku. V manjši meri pa listi podčrtavajo berlinska poročila o katastrofalnem sovjetskem umiku iz Talina, kakor tudi londonsko poročilo, o katerem tamošnji uradni krogi smatrajo, da nemški prodor južno od Gomela počasi, toda stalno napreduje.

Bern, 1. sept. AS. Usoda Odese izgleda odločena, ker moskovski viri poročajo, da je bil v pretekli noči napaden prvi pas njenih utrdb. To postavlja v svoji strašno kruti neizvesnosti problem velikih mest. Milijoni Rusov so obsojeni živeti od tega, kar jim more dajati Stalin in bolezni ter beda teže na teh nesrečnikih. Ena številka zadostuje za pogled na te dogodke. Poldrug milijon prebivalcev je zapustil Leningrad in ostali trije in pol milijoni prebivalstva obenem s četami garnizije so obkroženi, da se bojujejo z lakoto bolj kot s sovražnikom. To povečuje še bolj pritisk.

Nemško vojno poročilo z dne 31. avgusta

Hitlerjev glavni stan, 31. avgusta. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Kakor je že bilo objavljeno v posebnem poročilu, so finske čete uničujoče porazile v hudem boju sovjetske sile na področju pri Viborgu ter 30. avgusta zavzele mesto samo. Istočasno so prodrli finski oddelki v sredini Karelske ožine v smeri proti Leningradu, pri čemer so zavzeli mnogo ozemlja.

Ob angleški vzhodni obali so bombardirala bojna letala v poslednji noči razne pristaniške naprave. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni proti letališčem v srednji Angliji.

Enote vojne mornarice so sestrelile ob nizozemski obali 8, lovska letala pa ob norveški obali 3 angleška letala.

Posamezni angleški bombniki so prodrli v poslednji noči nad severnozahodno Nemčijo. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo.

Nemško vojno poročilo z dne 1. septembra

Hitlerjev glavni stan, 1. sept. Vrhovno poveljstvo nemških vojnih sil poroča:

Odredi nemške vojske so po 26. avgustu uničili na Dnjepru severno od Kijeva 27 sovjetskih monitorjev in topničark.

V poteku čiščenja na Estonskem je bilo zavzeto pristanišče Hapsal na zapadni obali. Pri bojih za Reval, ki so bili zaključeni 28. avgusta, je bilo ujetih 11.422 mož, zajetih pa 293 topov, 91 oklopnih voz, dva oklopna vlaka in številni vojni material.

V Finskem zalivu so nemške pomorske enote nadaljevale z minskimi operacijami. Zagledale so nad 60 gorečih sovražnih ladij v področju, ki je bilo podminirano.

V Atlantiku je neka podmornica potopila iz zelo zavarovane spremljave z večkrat ponavljanimi trdovratnimi napadi štiri sovražne trgovske ladje s skupno 14.000 tonami.

Na britanskem otoku so v pretekli noči močnejše letalske skupine bombardirale uvozno pristanišče Hull. Bombni zadetki so povzročili močno škodo v dokih, preskrbovalnih obratih in skladiščih mesta ter povzročili več velikih požarov. Druga bojna letala so bombardirala nadaljnje pristaniške naprave na angleški vzhodni obali ter letališča v grofiji Lincolnshire. Sestrelili so nad Anglijo dva bombnika.

V severni Afriki so bili uspešni napadi nemških bojnih letal usmerjeni v včerajšnjih večernih urah proti vojaškim napravam pomorskih oporišč Aleksandrije in Port Saida.

Britanska letala so v zadnji noči priletela nad zapadno Nemčijo. V stanovanjskih predelih, v ostalem v Kölnu, so zaradi bomb nastale škode na poslopjih. Napadalni poskusi posameznih sovražnih letal v severni in severovzhodni Nemčiji so bili brez rezultata. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je sestrelilo sedem nemških bombnikov.

Servizio svolto dell'Autotreno sanitario: 43.000 visite in 64 località

L'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana ha ricevuto il Dott. Duce, medico provinciale Direttore dell'Autotreno Sanitario del Ministero dell'Interno, il quale gli ha presentato la relazione ed il documentario fotografico relativo al servizio svolto in Slovenia nel periodo 16 giugno — 31 lugio. Dalla relazione risulta che sono stati visitati 38 centri abitati in 34 giorni di effettivo servizio, ed eseguite N. 28.845 visite da diversi specialisti, mentre nel precedente periodo del mese di maggio, in 21 giorni di servizio, erano state visitate 26 località ed eseguite 14.355 visite.

Complessivamente, quindi, dal mese di maggio al 31 luglio, in 55 giorni di servizio, sono state eseguite 43.200 visite in 64 diverse località.

L'Eccellenza Grazioli ha espresso il proprio compiacimento per l'attività svolta dalla predetta complessa unità sanitaria ed ha dato istruzioni per il servizio che continua regolarmente.

Le popolazioni slovene si dimostrano sempre oltre modo riconoscenti e soddisfatte per questa umanitaria istituzione voluta dal DUCE ed attuata dall'Eccellenza Petragnani, direttore Generale della Sanità pubblica.

Autoservizi pubblici nei giorni di domenica e festivi sospesi

Con il provvedimento 27 agosto corr. No. Uff. 355/110 l'Alto Commissariato, Ufficio Motorizzazione Civile, ha ordinato che, in analogia di quanto avvienne nelle altre provincie del Regno, a partire del 1 settembre p. v. l'esercizio di tutti gli autoservizi pubblici di linea, venga sospeso nei giorni di domenica e festivi.

Di ciò si informano tanto le imprese di autocorriere quanto il pubblico.

Benzina per usi industriali non verrà assegnata dopo l'ottobre prossimo

Si avvertono gli interessati che a partire dal mese di ottobre prossimo, data la limitata disponibilità di carburante, non verrà assegnata benzina per azionare macchine per la segatura di legna da bruciare, per la preparazione dei foraggi, per la pulitura di macchine da stampa ed altro.

Gli interessati dovranno provvedere a trasformare i loro impianti con motore elettrico, o a gassogeno od a metano, e per quanto riguarda la pulitura di macchine ad adoperare altri prodotti detersivi.

Italijanščina brez učitelja

75

Naš tečaj italijanskega jezika se nadaljuje po nekajtedenskem odmoru. Prenehali smo, ko smo predelali najbolj sitno poglavje — rabo konjunktiva. Naše cenjene učenke in naši cenjeni učenci so imeli zdaj časa dovolj, da so se tistega poglavja dobro naučili, da so prejšnjo snov pridno ponovili in da so se vrhu tega — po svojih lastnih, nam izraženih željah — tudi odpočili. Tako upamo, da bodo zanaprej lahko sledili našim nadaljevanjem z isto svežostjo kakor so jim sledili do naših »počitnic«!

DEVET IN DVAJSETA LEKCIJA

Seznanili se bomo s pogojnikom.

Pogojnik je naklon, ki ga poznamo tudi v slovenščini: Rad bi Vam nekaj povedal. Rad bi Vam bil nekaj povedal. Značilna zanj je besedica »bi«. Vemo tudi, da imamo v slovenščini sedanji in pretekli pogojnik: jaz bi povedal, jaz bi bil povedal. Oba časa sta v slovenščini sestavljena in obema je dobrodošel — osebni zaimek, ker včasih sicer ne bi ločili osebe!

Tudi italijanski pogojnik (il condizionale) ima dva časa, sedanjega (il condizionale presente) in preteklega (il condizionale passato). Sestavljen pa je samo drugi. Prvi se tvori iz osnove s posebnimi obrazili. Oglejmo si najprej prvega.

Condizionale presente.

Sedanji pogojnik se tvori na enak način, toda z drugačnimi obrazili kakor futur, prihodnji čas. Za osnovo je namreč tudi pri njem prav za prav nedoločnik, ki se včasih seveda spremeni in tako na prvi pogled skrije. Najvarneje je zato, da si zapomnimo obrazila, ki jih je treba pridevati nam že znani osnovi (del glagola, ki nam ostane, če odbijemo nedoločniku njegovo končnico, to je: ali -áre, ali -ére oziroma -ére, ali -íre!).

Sedanji pogojnik se tvori pri pravilnih glagolih takole:

1. Glagoli prve (na -áre), druge (na -ére) in tretje (na -ére) spregatve pridevajo osnovi naslednje končnice:

-eréi, -erésti, -erébbe,
-erémmo, -eréste, -erébbero.

Torej:

Parl-áre. — Parl-eréi — jaz bi govoril, parl-erésti — ti bi govoril, parl-erébbe — on bi govoril; parl-erémmo — mi bi govorili, parl-eréste — vi bi govorili, parl-erébbero — oni bi govorili.

Tem-ére. — Tem-eréi — jaz bi se bal, tem-erésti — ti bi se bal, tem-erébbe — on bi se bal; tem-erémmo — mi bi se bali, tem-eréste — vi bi se bali, tem-erébbero — oni bi se bali.

Créd-ere. — Cred-eréi — jaz bi verjel, cred-erésti — ti bi verjel, cred-erébbe — on bi verjel; cred-erémmo — mi bi verjeli, cred-eréste — vi bi verjeli, cred-erébbero — oni bi verjeli.

2. Glagoli četrte (na -ire) spregatve, in sicer brez razlike (to je, če podaljšajo osnovo z »-isc-« ali ne!) pridevajo nepodaljšani osnovi naslednje končnice:

-iréi, -irésti, irébbe,
-irémmo, -iréste, -irébbero.

Torej:

Sent-íre (sènt-o). — Sent-iréi — jaz bi slišal, sent-irésti — ti bi slišal, sent-irébbe — on bi slišal; sent-irémmo — mi bi slišali, sent-iréste — vi bi slišali, sent-irébbero — oni bi slišali.

Fin-íre (fin-ìsc-o). — Fin-iréi — jaz bi končal, fin-irésti — ti bi končal, fin-irébbe — on bi končal; fin-irémmo — mi bi končali, fin-iréste — vi bi končali, fin-irébbero — oni bi končali.

3. Posebej navedimo sedanji pogojnik obeh pomožnikov, essere in avere:

Essere. — Saréi — jaz bi bil, saréstí — ti bi bil, sarébbe — on bi bil; sarémmo — mi bi bili, saréste — vi bi bili, sarébbero — oni bi bili.

Avére. — Avréi — jaz bi imel, avréstí — ti bi imel, avrébbe — on bi imel; avrémmo — mi bi imeli, avréste — vi bi imeli, avrébbero — oni bi imeli.

Condizionale passato.

Pretekli pogojnik tvorimo po vzgledu ostalih sestavljenih časov s sedanjim pogojnikom pomožnega glagola in s preteklim deležnikom. Torej:

Pomožnika.

Essere. — Saréi státo itd. — jaz bi bil (bil)...
Avére. — Avréi avúto itd. — jaz bi bil imel...

Pravilni glagoli z »avere«:

Parláre. — Avréi parláto itd. — jaz bi bil govoril...

Temére. — Avréi temúto itd. — jaz bi se bil bal..

Crédere. — Avréi credúto itd. — jaz bi bil verjel...

Sentíre. — Avréi sentíto itd. — jaz bi bil slišal...

Finíre. — Avréi finíto itd. — jaz bi bil končal...

Pravilni glagoli z »essere«:

Ritornáre. — Saréi ritornáto itd. — jaz bi se bil vrnil...

Partíre. — Saréi partíto itd. — jaz bi bil odšel...

Lavársi. — Mi saréi laváto itd. — jaz bi se bil umil...

Raba pogojnika v prostem stavku.

1. S pogojnikom izražamo željo: Partiréi volentiéri — jaz bi rad odšel.

2. S pogojnikom izražamo negotovost, slovenski »baje«: Lo zío avrébbe vendúto la súa cása — stric je baje prodal svojo hišo.

3. S pogojnikom vljudno in skromno nečesa prosimo: Mi vorréste prestáre quésto líbro? Bi mi hoteli posoditi to knjigo?

4. S pogojnikom skromno izražamo svoje mnenje: Penseréi che quésto módo sarébbe miglióre — jaz bi mislil, da bi bil ta način boljši.

5. S pogojnikom izražamo dvom: Non sapréi — ne (da) bi vedel (= ne vem zagotovo).

O rabi pogojnika v zloženem stavku bomo govorili v prihodnjih nadaljevanjih.

Berilo.

Bél compênso!

Un póvero ragázzo trascináva faticosaménte[1] su per un rípido pendío un carrétto cárico di légna. Un signóre, mósso[2] a compassióne, l' aiutò a trainárlo fíno in címa álla salíta, e bonariaménte[3] gli disse:

— Ma cóme[4] si[4] fa[4] ad[4] affidáre ad un ragázzo cóme te un carrétto così pesánte?

— Eh, rispóse il ragázzo, ánche io l'ho fátto osservâre al mío padróne, ma lúi mi ha rispósto che cêrto avréi[5] trováto[5] quálche imbecíle che mi avrébbe aiutáto[5]...

Pripombe:

[1] beseda je prislov, izveden iz pridevnika faticóso, -a; za žensko obliko je pritaknjena končnica -ménte. — [2] participio passato glagola muovere = gibati, ganiti. — [3] spet prislov, izveden iz pridevnika bonário, -a. — [4] cóme si fa a... = kako, da... [5] v indirektnem govoru izraža (pretekli) pogojnik prihodnje dejanje, gledano kot domnevo.

Gospodarstvo

Omejitev porabe bencina za strojni pogon in za čiščenje

Vse prizadete opozarjamo, da od meseca oktobra dalje zaradi pomanjkanja razpoložljivih količin goriva ne bodo oblasti več nakazovale bencina za pogon strojev za žaganje drv, za rezanje krme, za čiščenje tiskarskih strojev in drugega. Vsi prizadeti naj svoje naprave oskrbe z električnim motorjem, z motorji na plin iz oglja ali na metan. Za čiščenje strojev pa naj uporabljajo druge snovi.

Ukinitev avtobusnega prometa ob nedeljah in praznikih

Z razpisom z dne 27. avgusta t. l. št. ur. 355-110 je Visoki komisariat, urad za civilno motorizacijo odredil, da se zaradi izenačenja s prilikami v pokrajinah Kraljevine počenši s 1. septembrom t. l. ukine avtobusni promet na rednih progah ob nedeljah in praznikih.

O tem se obveščajo tako avtobusna podjetja kakor občinstvo.

•

Avtarkija na vseh področjih. Avtarkija prodira v Italiji na vseh področjih. Po najnovejših poročilih iz države se je raztegnila uporaba avtarkičnih goriv tudi na ladje za rečno plovbo. Na veliki padski vodni poti so že stopile v promet ladje in vlačilci na pogon z metanom, lesnim plinom, kakor tudi ladje na električni pogon. Na pogon z metanom je ena ladja, druge vrste sta dve, na električni pogon pa jih je šest. Te ladje redno opravljajo svojo službo.

Ribji konzum v Italiji. Na osnovi podatkov Glavnega komisariata za ribolov, ki vodi ta važni gospodarski odsek po načelih avtarkije, je ribje blago, ki je prišlo na trg leta 1940, doseglo že 346.191 kvintalov. V notranjo prodajo je veliko šlo, od tega 329.190 kvintalov, in sicer 276.370 morskih rib, 38.337 kvintalov rib iz slanih voda, to je iz raznih laguno in dolin ter 14.483 kvintalov sladkovodnih rib. Italijanski notranji trg je použil tudi 5.589 kvintalov rib, uvoženih iz inozemstva, dočim je Italija sama izvozila na zunanje trge 39.785 kvintalov. Stanje italijanskega ribolova se je pred nedavnim izboljšalo s pridobitvijo novih obal, bogatih na ribah.

Aktivnost italijanskega finančnega trga. — V prvem polletju letošnjega leta je bila za italijanski finančni trg značilnejša živahna delavnost v pogledu izdajanja novih delnic in obveznic. Kakor poroča »l'Informazione Economica Italiana«, so se v prvem polletju leta 1941 osnovni kapitali delniških družb pomnožili za 2 milijardi in 288 milijonov lir; od tega je 2 milijardi in 84 milijonov delnic že izplačanih v gotovini. Eno leto prej, to je v prvi polovici leta 1940, se je osnovni kapital italijanskih delniških družb povišal za eno milijardo in 491 milijonov lir.

Koliko znaša konzum vžigalic v Italiji. V letu 1939-40 je v Italiji, kjer ima država razen v Zadru monopol na vžigalice, zelo porasla uporaba vžigalic. Razen v Zadru, ki v teh številkah ni upoštevan, je znašala uporaba vžigalic, kakor sledi: 20.649,925.000 vžigalic vrste »cerini«, 3.019,948.000 vžigalic vrste »Minerva«, 5,642.000 vžigalic »proti vetru«, 4,798.000 vžigalic vrste »a strappo«, 130. tisoč vžigalic vrste »uso camera« in 7.828,858.000 vžigalic raznih drugih vrst. Malo se je zmanjšala uporaba žveplenih vžigalic, ki je padla v dobi 1938-39 od 40.326,858.000 na 39.879,738.000 v letu 1939-40. Preskrbo s potrebnimi žveplenkami opravlja na široko razpredena industrija, ki obsega približno 25 tvornic, katere izdelujejo različne vrste vžigalic iz lesa in voska. Tudi ta industrija, ki se kakor po številu, tako tudi tehnično vedno izboljšuje, se je zadnja leta vključila v bitko za čim popolnejšo neodvisnost narodnega gospodarstva od tujine in je začela izdelovati celo vrsto tipov avtarkičnih vžigalic. Vzporedno z izdelovanjem vžigalic napreduje tudi proizvodnja belega in rumenega fosforja (Agit.).

Maksimalne cene za svinjske kože za podplate ter za velblodje kože. Ministrstvo ze korporacije je, kakor poroča Agenzia d'Italia e dell'Impero, v zvezi z maksimalnimi cenami za prodajo kož in usnja, odredilo, da naj znašajo maksimalne cene za prodajo velblodjih kož ter svinjskih kož, namenjenih za podplate, znašajo vsaj 10 odstotkov manj kakor za goveje podplate. — Korporacijski sveti so pozvani, naj po svojih provincah določijo temu odgovarjajoče maksimalne cene.

Uporaba kavinih surogatov v javnih lokalih. »L'Eco di Roma« poroča iz Rima: Na osnovi poslednjih določb finančnega ministrstva, da javni lokali, kakor kavarne, bari, restavracije, gostilne in podobno ne smejo imeti za postrežbo svojih gostov istočasno odprtih več kakor tri zavoje kavinih nadomestkov, od katerih noben zavoj ne sme biti težji od 100 gramov. Da bi bila uporaba teh surogatov čim pravilnejša in točnejša, in da bi bila mogoča čim uspešnejša kontrola, je nadalje določeno, da mora biti v javnih lokalih vedno izobešen seznam vseh vrst kavinih nadomestkov, ki se v teh lokalih uporabljajo.

•

Spodnještajerske hranilnice so zopet začele poslovati. Šef civilne uprave za Spodnje Štajersko je dovolil delovanje naslednjim rajfajznovkam na Spodnjem Štajerskem: Maribor, Apače, Mestinje, Celje, Ptuj, Ormož, Konjice, Ljutomer, Mozirje, Žalec, Sv. Lenart, Slovenska Bistrica in Slovenj gradec; kmalu bodo začele obratovati tudi sledeče poljedelske in kreditne zadruge: Buče, Fram, Ljubno, Marenberg, Središče, Poljčane, Radenci, Brežice, Rogaška Slatina, Št. Ilj v Slovenskih goricah, Šmarje pri Jelšah, Sv. Tomaž pri Ormožu in Laško. Vse dosedanje hranilnice, ki imajo bilančno vsoto višjo od 50.000 mark, bodo spremenjene v rajfajznovke in vključene v velikonemško organizacijo Nemčije. Manjše bodo združene v večje.

Reorganizacija zavarovalništva na Spodnjem Koroškem (Gorenjskem). S posebno odredbo šefa civilne uprave za Koroško je izvedena reorganizacija vsega zavarovalništva na Gorenjskem. Celotna zavarovanja poslopij, pohištva in drugih premičnin, zavarovanja stekla in zvonov proti vlomom, zavarovanja proti vlomom in tatvinam, zavarovanje zoper povodnji z vsemi kritji Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, Jugoslavije v Belgradu, Croatije v Zagrebu, zavarovalnice Ujedinjeno osiguravajuče a. d. v Belgradu, zavarovalnice Srbija v Belgradu, Šumadija v Belgradu, Beogradska zadruga v Belgradu, kakor tudi drugih jugoslovanskih zavarovalnic, ki niso navedene v zgornjem seznamu ter francoskih in angleških zavarovalnic preidejo v poslovanje zavarovalnice »Kärntnerische Landes Brandschadenversicherungs Anstalt, Klagenfurt« v Celovcu.

•

Zamenjava še preostalega bivšega jugoslov. denarja na Hrvaškem. Z 28. junijem so bili na Hrvaškem vzeti iz prometa stari stodinarski in petdeset dinarski bankovci. Zamenjava tega denarja je možna od 28. avgusta do 6. septembra. V obtok so prišli istočasno novi hrvaški bankovci, glaseč se na enako število kun. Od starega denarja so sedaj v prometu samo še stari desetdinarski bankovci ter vsi stari kovanci.

Totalitarno gospodarstvo tudi na Madžarskem. Agit poroča iz Rima, da so mnoge težave, s katerimi se je morala boriti lansko leto Madžarska pri preskrbi s sladkorjem, petrolejem za razsvetljavo, z obutvijo in milom letos v veliki meri odpravljene. — Ta uspeh je bil dosežen z intervencijo ministrstva za preskrbo. Obroki sladkorja in petroleja so lahko letos celo za malenkost povečani. Znatno se je razvila tudi skrb za pridelovanje nekaterih avtarkičnih vrst blaga, kakor n. pr. izdelovanje svinjskih podplatov za izpopolnitev zaloge podplatov. V ostalem pa tudi na Madžarskem slede italijanskemu in nemškemu vzgledu ter izdelujejo le eno vrsto tekstilij in čevljev. Da bi se obleke čim pravilneje porazdelile med ljudstvom, so dobili družinski poglavarji knjižice, v katere prodajalci sami zapisujejo prodajo predmetov, ki niso racionirani, marveč jih je še vedno dovolj dobiti, kakor na primer tekstilno blago ali milo. S tem so onemogočene razne špekulacije.

Anglija hoče potegniti Turčijo v vojno

Sofija, 1. sept. AS Bolgarski listi pripisujejo poseben pomen in važnost poslanici, ki jo je poslal predsednik Ineni turškim oboroženim silam. Znano je, da je v tej poslanici napovedal predsednik Ineni možnost, da bodo turška prizadevanja za ohranitev nevtralnosti ostala brezuspešna zaradi vzrokov, ki niso odvisni od njene volje. Bolgarski listi smatrajo te besede kot izredno potrdilo ponovnih angleških poskusov, da bi spravila Turčijo v vojno. V Sofiji smatrajo, da so besede predsednika Inenija jasno opozorilo Veliki Britaniji.

Carigrad, 1. septembra. AS. Tisk zatrjuje, da se bodo začela v Ankari zadnji teden tega meseca trgovinska pogajanja med Nemčijo in Turčijo.

Nedeljska pobožnost na Kureščku

Lani se je začelo. V nedeljo, 1. septembra preteklega leta se je vršila na Kureščku velika prošnja pobožnosti za mir, katere se je udeležilo čez 5000 ljudi. Pri tej priliki je prevzv. g. škof ljubljanski slovesno izjavil pred zbrano množico: Če nas bo Marija, Kraljica miru obvarovala vojnih grozot, ji slovesno obljubimo, da bomo poslej leto za letom poromali v njeno svetišče na Kurešček.

In tako se je obnovila starodavna božja pot k edinstveni cerkvi Kraljice miru, kjer so naši predniki Mater božjo že stoletja častili pod tem naslovom.

Prvič smo izpolnili to slovesno obljubo letos 31. avgusta. Vojno smo sicer doživeli, vendar smo bili v mnogočem obvarovani najhujšega; zato se je tisoče in tisoče ljudi čutilo dolžnih, da se Mariji zahvalijo za to veliko njeno dobroto.

V sončnem nedeljskem jutru, ki se je izluščilo iz oblakov in megle, se je začlea pomikati z Golega proti Kureščku številna procesija, ki jo je vodil sam prevzv. g. škof dr. Gregorij Rožman ob številni asistenci duhovščine. Od vseh strani so prihiteli romarji — kot lani. Prednjačili so seveda verniki iz golske, želimeljske in ižanske fare; a tudi iz oddaljenejših krajev je prihitelo na stotine udeležencev. Ljubljančani so se poslužili vseh razpoložljivih prometnih sredstev: avtobusov, vlaka, koles, vozov; nekateri so celo peš napravili dolgo pot iz Ljubljane! Istočasno se je vila od robarske strani preko senožeti proti kureškemu griču druga procesija ter se pred Marijino cerkvijo strnila s prvo v več tisočglavo skupino, od katere je mogla priti v Marijin hram komaj dobra desetina.

Ob pol 11 je pristopil h glavnemu oltarju prevzv. g. škof dr. Gregorij Rožman in opravil presv. daritev, katero je spremljalo ubrano ljudsko petje. Romarji v cerkvi in zunaj nje so tvorili eno samo srce in eno samo dušo v petju in molitvi, v zahvali in prošnji. Sveta povezanost sedanjega rodu z davnimi rodovi naših prednikov, ki so tu gori iskali v svojih stiskah in težavah Marijinega varstva in božje pomoči, je prišla do novega izraza, do nove potrditve. In upanje prehaja v prepričanje: Kot pretekli in sedanji rod bodo prihajali tudi bodoči slovenski rodovi na ta kraj Marijine milosti.

Po sv. maši je vstopil na vzvišeno stopnišče pred stranskimi cerkvenimi vrati prevzv. g. škof. Vsa množica se je strnila na pobočju med cerkvijo in župniščem ter prisluhnila razločnim in jedrnatim besedam svojega pastirja. Črni oblaki, ki so spomladi grozili našim krajem z opustošenjem in poginom, so šli brez večje škode preko obzorja našega neba. Dolžni smo torej, da se Mariji zahvalimo za to veliko njeno dobroto. A z zahvalo se združuje nova prošnja: Naj Marija svoj plašč materinskega varstva razgrne preko našega naroda ter mu prihrani v bodočnosti nove preizkušnje in nove bridkosti. — Tako je začel Prevzvišeni. Nato pa si je zastavil dvoje vprašanj.

Predvsem: Kaj namerava Bog z nami? — Odgovor, oprt na večne resnice sv. pisma, se glasi: Bog noče smrti narodov, ampak jim pošilja preizkušnje v svarilo in pokoro. V svarilo: da poslej še bolj zidajo izključno na temelj božjih zapovedi. In v pokoro: da zadoščujejo za svoje grehe in nezvestobe.

A mi? Kako naj pomagamo skrajšati dneve preizkušenj? — Prerok Amos je nekoč tolažil izvoljeno ljudstvo božje: Molitev more stisko ublažiti in skrajšati. Molitev, ki je polna zaupanja, polna žive vere! Marija je zaupala, četudi je s svojim Sinom morala bežati v tuje kraje kot izgnanka; Marija je zaupala, četudi je bil njen Sin na križ razpet in mrtev položen v njeno naročje, tako da je bilo po človeški misli že vse izgubljeno. Taka bodi naša molitev! In živoverna bodi! Vero je zahteval Bog od ljudi, preden je napravil čudež; vera je pogoj čudeža in zagotovilo hkrati.

Prevzvišeni je končal svoj govor z mislijo: Ko molimo, molimo predvsem za vero in zaupanje, ker šele po veri in zaupanju bomo od Boga dosegli uslišanje v težavah in preizkušnjah.

Nagovoru so sledile pete litanije v kapelici za glavnim oltarjem, nakar je Prevzvišeni podelil zbrani množici blagoslov z Najsvetejšim.

Pobožnosti na Kureščku pomenjajo obnovitev verskih tradicij našega naroda, na čigar dovzetno oko in mehko srce je vplivala lepota božjega stvarstva ter mu tako dvigala duha v živoverni pobožnosti in goreči molitvi. Tako je tudi danes: Naša gruda nas kliče k molitvi in v molitvi iščemo najvišje pomoči zase in za svojo zemljo.

Sport

Pokal SNZ si je priborila SK Ljubljana

SK Ljubljana : ŽSK Hermes 3 : 3

Na stadionu ŽSK Hermesa v Šiški sta se v nedeljo popoldne zopet spoprijela oba finalista v drugi in odločilni tekmi za naslov letošnjega nogometnega prvaka. Med prijatelji nogometa je za to tekmo vladalo veliko zanimanje in na igrišču se jih je zbralo zato zopet lepo število, okrog 600. Med vsemi se je opažala velika napetost, kajti vprašanje končnega zmagovalca je bilo na prvi tekmi premalo poudarjeno in marsikdo je zaradi tega pričakoval presenečenje. To pričakovanje pa je bilo tudi upravičeno, saj je bila enajstorica Hermežanov našemu ligašu vedno trd oreh. To se je pokazalo prav posebno v prvi finalni tekmi, ki jo je Ljubljana le s tesno razliko odločila v svojo korist. Vsakdo pa, ki se še spominja njenega poteka, pa tudi ve, da bi bil takrat mogoč obraten rezultat in celo v večjem razmerju, če bi imeli Hermežani samo malo sreče, ali bolje povedano, če bi znali vsako dozorelo pozicijo pred golom bolje izkoristiti kot so jo. Vsi, ki so prišli na tekmo, so nestrpno pričakovali hude in ostre borbe kot še nikoli, pri kateri bodo prišli kar najbolj na račun. To njihovo nestrpnost je večalo še nerazumljivo zavlačevanje. Glavna tekma, ki je bila napovedana za 17. uro, se je namreč začela s tričetrturno zamudo šele ob tričetrt na šest. Teh, za vsakega tako neprijetnih razvad, bi se bilo potrebno enkrat za vselej tudi dejansko odvaditi.

Na igrišče sta prišli moštvi v teh postavah:

Ljubljana: Mikuš, Hasl, Puterle, Lah II, Udovič, Pelicon, Starc I, Lah I, Starc II, Pepček, Kroupa.

Hermes: Oblak, Klančnik, Žitnik, Sočan I, Sočan II, Skoporc, Derenda, Brodnik, Aljančič, Eržen, Dežman.

Igra se začne zelo živahno. Starc takoj zaposli vratarja Hermesa. V začetku igrajo večji del na hermežanski strani. Šiškarji prihajajo le od časa do časa na nasprotno polovico, toda ti njihovi redki prodori so zato bolj nevarni. V 4. minuti že doseže na tak način Brodnik vodilni gol za Hermes. Glavno krivdo za ta gol nosi vratar Ljubljane. Kmalu nato Pepček z nizkim strelom v desni kot izenači 1:1. Tudi ta gol bi Oblak mogel brez težave braniti. Sedaj igrajo nekaj časa brez posebnih dogodkov, po preteku prve četrt ure doseže zopet Brodnik vodstvo za svoje barve, 2:1 za Hermes. Mikuš zopet ni bil na pravem mestu, tako da tudi ta gol pripisujejo njegovi krivdi. Živahnost se stopnjuje, igra postaja vedno ostrejša, toda šele po preteku drugih 15 minut se posreči zopet že v tretje Brodniku doseči uspeh, 3:1 za Hermes. Hermežani napadajo vedno hujše in posreči se jim igro prenesti na stran Ljubljane, ki je primorana polagati precej sil v obrambo. Čeprav so si oboji močno prizadevali, da bi popravili rezultat, je ostal vendar prvi polčas neizpremenjen, 3:1 za Hermes. Hermežani so bili s tem uspehom močno ohrabreni in vsi njihovi so že mislili, drugi polčas bo prav tako, tako da smo pokal že dobili. Drugi polčas pa je take misli polagoma razprševal. Hermežani so bili res skoraj vseskozi v premoči, toda žoga jim sedaj ni bila več naklonjena. Že v 10. minuti drugega polčasa so si zabili lasten gol. Skoporc je hotel namreč podati žogo svojemu vratarju, streljal je pa tako močno, da je Oblak ni utegnil ujeti. Razlika golov se je tako znižala na 3:2, še vedno za Hermes. Ljubljana začne napenjati vse sile, da bi znižala rezultat in morda celo zmagala. Kmalu nato Kroupa res prodre ter lepo poda Starcu, ki izenači rezultat na 3:3. Rezultat je ostal do konca neizpremenjen. — Ljubljana je z neodločenim rezultatom dobila pokal, kajti imela je en gol že od prve tekme na dobrem. Tekma je bila živahna in ostra ter je pokazala nogomet, kakršnega smo že navajeni gledati. Sodil je g. Erlih ne preveč dobro. Sodnik je bil premalo objektiven; nikakor se tudi ni mogel sporazumeti s stranskima sodnikoma, njunih odločitev sploh ni upošteval, tako da sta bila pri tej tekmi popolnoma odveč.

V predtekmi sta se srečala SK Grafika in Hermesova rezerva. Rezultat predtekme, ki jo je sodil g. Lukežič, je bil neodločen, 1:1.

Prvenstvo Ljubljanske pokrajine v skokih v vodo

Lep nedeljski popoldan je omogočil SK Iliriji izvedbo pokrajinskega prvenstva v skokih v vodo. Za tekmovanje so bili prijavljeni samo Ilirijani, kajti razen nje nimamo drugega športnega kluba, ki bi gojil to disciplino. Udeležba skakačev ni bila polnoštevilna, med seniorji je manjkal odlični Keržan, vrzeli pa so bile tudi v ostalih skupinah. Tekmovalci so skakali s stolpa in z deske, in sicer v teh skupinah: seniorji, seniorke, juniorji,, juniorke.

V skokih s stolpa je bil med seniorji prvi Šega Bojan, drugi pa Madon Albert. V skokih z deske je dosegel največ točk Janovsky Lado, 129, drugi je bil Pribovšek, 126, tretji pa Selan Branko.

Seniorke je zastopala samo ena edina skakačica, Kober Tatjana, zelo talentarina, skakala je zelo dobro ter pokazala velike zmožnosti.

Juniorji in juniorke so bili nekoliko boljše zastopani, toda tudi ne polnoštevilno. Med zelo talentiranimi juniorkami je dosegla najboljšo oceno Šušteršič Majda, sledi pa ji Urbančič Zalka. Zadnji na sporedu so bili skupinski skoki s stolpa. Skakali so Šega, Madon in Pribovšek. Šega in Madon sta bila nekoliko slabša kot običajno. Na treningu sta namreč vedno sigurneje in bolje skakala.

Vsi doseženi rezultati so zelo dobri, nekateri so bili ocenjeni celo precej bolje od najboljših italijanskih. Dobro so se odrezale ter pokazale veliko nado talentirane juniorke. Vsem skakačem in skakačicam se pozna smotrna vzgoja, pri vseh se opaža stalen velik napredek. Največje zasluge zanj pa ima prav gotovo naš nekdanji najboljši skakač Branko Ziherl, ki ilirijansko ekipo neumorno trenira. Nekoliko se je poznalo tekmovalcem pomanjkanje nastopov in konkurence. Prireditev pa je vseeno popolnoma uspela, njena slaba stran so bili morda samo ocenjevalni sodniki, kajti njihove ocene so se razlikovale včasih kar za tri ali celo še za več točk.

Nastopu skakačev je prisostvovalo tudi lepo število gledalcev, med njimi tudi zastopniki CONIja, ki hoče točno spoznati kvaliteto naših skakačev ter tudi plavačev, kajti 11., 12. in 13. septembra bo na kopališču Ilirije v ta namen pokrajinsko plavalno prvenstvo. Najboljši skakači in plavači pa bodo pozneje povabljeni na italijansko prvenstvo, ki bo v Rimu konec tega meseca.

•

Slovenska kolesarska zveza Ljubljana (službeno). Obveščamo vse kolesarske klube in sekcije, da se vrši plenarna seja 2. septembra ob 19 v prostorih kavarne Vospernik, Stari trg 34. Pozivamo vse odbornike in predsednike odnosno zastopnike, da se te seje gotovo in točno udeleže. Dnevni red: Predložitev podatkov nadrejenim oblastem. Ker so oblasti že večkrat urgirale predložitev zahtevanih podatkov, opozarjamo vse zrizadete, da se v lastnem interesu in v izogib posledicam brezpogojno udeleže te plenarne seje. — Tajnik.

Sport v Hrvatski. V Hrvatski so bile pretekli teden razne športne tekme, tako med njimi tudi kolesarske dirke, na katerih so bili doseženi naslednji rezultati: seniorji na 125 km: 1. Prosenik Avgust 4:11.21, 2. Penčev Nikola, 3. Soldan Josip, 4. Blakšič Franjo. Juniorji na 82 km: 1. Obučina Ivo 2:22.28, 2. Vodopija Drago, 3. Sagud Ivan, 4. Bat Branko. — Na nogometni tekmi v Borovem Gradjanski (Zagreb) : Borovo je zmagal Borovo s 3:0. Preden je hrvatsko predstavništvo plavalcev odšlo v Breslavo, je bilo tudi plavalno tekmovanje. Rezultati so bili naslednji: 100 m dame: 1. Dora Brkič 1.25 (nov hrvatski rekord); 200 m prsno moški: 1. Barbieri 2:55.2 (nov rekord), 2. Grkinič 2:58, 3. Stiegler 3.0; 100 m prosto moški: 1. Miloslavič 1:03.2, 2. Defilipis 1:05.2, 3. Stakula Ivo 1:05.2; 100 m prsno moški: 1. Grkinič 1:16.4 (hrvatski rekordni čas), 2. Laškarin 1:19; 200 m prsno dame: 1. Jasna Petkovič 3:26.2 (nov hrvatski rekord), 2. Fischer 3:30.2, 3. Krajcar 2:32.2; 100 m hrbtno moški: 1. Markič 1:52.2 (rekord), 2. Perfeta 1:19.2, 3. Miloslavič 1:20.3; 100 m hrbtno dame: 1. Bartulovič 1:31.4 (nov rekord), 2. Brbora 1:36.8, 3. Fischer 1:39.8. V štafeti je zmagala ustaška mladina na 4×100 m s časom 4:25.1, v ženski mešani štafeti 100 m hrbtno, 200 m prsno in 100 m prosto pa je zmagal Zagreb s časom 6:40.

Rokoborske tekme v Italiji. V Ferrari bodo rokoborske tekme 22. septembra, na katerih bosta nastopila Bonamini, ki je bil do sedaj italijanski prvak v petelinji teži, in Tagliatti, ki je že znan rokoborec. — V Terni bo 8. septembra rokoborba, kjer se bo srečal italijanski in svetovni prvak v peresni teži Gino Bondavalli z Massijem. Na istih tekmah bo nastopil tudi par Fabriani : Farfanelli. 16. septembra se bo srečal v Milanu Dejana z Orlandijem. — 27. septembra bo evropski prvak v peresni teži Gino Cattaneo srečal svojega nasprotnika Gina Bondavallija.

Plemenito delo Rdečega križa v Novem mestu

Novo mesto, 1. septembra.

Vojni dogodki so v naših krajih ustvarili razmere, ki zahtevajo intenzivnega karitativnega dela, če hočemo, da od vojne prizadeti živelj ne bo stradal in v zimskih mesecih prezebal brez obleke in kurjave. Tako velikega in široko zasnovanega dela je pa sposobna le organizacija Rdečega križa, katere važnosti smo se šele sedaj v polnem obsegu zavedali.

Velikih nalog, ki čakajo organizacijo Rdečega križa, se je v polni meri zavedel tudi Okrajni odbor Rdečega križa v Novem mestu, ki je po navodilih centralnega odbora v Ljubljani in po lastni iniciativi ter ob vsestranski podpori okrajnega političnega komisarja g. dr. Grisselija zasnoval širokopotezno akcijo v korist priseljencem.

Da bi mogel v vseh ozirih izvršiti svojo dolžnost, je Okrajni odbor RK napravil obširen načrt, po katerem sedaj izvršuje svoje plemenito poslanstvo. V smislu tega načrta je osnoval posebni poizvedovalni in socialni odsek, ki skrbi za evidenco vseh priseljencev, skrbi v nujnih primerih za podporo v hrani, denarju in stanovanju, po možnosti daje nasvete in navodila za ustvarjanje eksistenčne možnosti in obenem pomaga pri poizvedovanju za pogrešanimi in oskrbuje dopisovanje z vojnimi ujetniki. Za izvršitev vseh teh nalog pa so potrebna denarna sredstva, brez katerih bi bila vsa prizadevanja RK brezplodna. Zato je okrajni odbor organiziral nabiralno akcijo med Novomeščani, ki je v nekaj dnevih prinesla 37.747 lir, s poznejšimi darovi pa je vsota narasla na 40.917 lir. Pri tej nabiralni akciji je bilo nabrane tukaj nekaj obleke, perila, blaga in živil. Za namene RK je bil v Novem mestu prirejen tudi koncert, ki je dal čistih 1.673 lir, v mesecu septembru pa se bo v enak namen vršil še cerkveni koncert, ki ga bosta priredila oba novomeška cerkvena pevska zbora. Vsa doslej nabrana sredstva so RK omogočila redno poslovanje.

Pri socialnem odseku RK se je doslej prijavilo 100 priseljencev in tamkaj prosilo za pomoč. Od teh je 86 oseb prejelo enkratno ali večkratno denarno podporo. V času do 23. avgusta je bilo na podporah izplačanih 10.305.50 lir. Stanovanje in prenočišča za krajšo dobo je RK preskrbel 52 osebam, s hrano pa je oskrbel 6 oseb za 10 dni, 2 za 4 dni, 2 za teden dni in 6 oseb z enkratnim kosilom. Nekaterim družinam je razdelil tudi nekaj živil. Stalno tedensko ali mesečno podporo plačuje sedaj 83 osebam, enkratno podporo pa je izplačal 79 osebam. Z uspehom je priporočil za zaposlitev 20 oseb, z obleko je pomagal 11 osebam, z obutvijo 2 osebama. Društveni predsednik dr. Küssel je izvršil 24 brezplačnih ordinacij, 2 osebama je izposloval sprejem v bolnišnico, 4 osebam pa je dal potrebna zdravila.

Kakor razvidimo iz tega kratkega pregleda, je RK že doslej izvršil veliko delo, ki pa bo s približevanjem in nastopom zime postalo še mnogo večje. Potrebe bodo vedno večje, prošenj vedno več. Bolj kakor kdaj koli prej je sedaj potrebno, da vsakdo, ki ga ni zadelo vojno gorje, priskoči na pomoč in po svojih močeh z delom in gmotnimi žrtvami pomaga lajšati gorje. Da bo okrajni odbor RK zmogel vse naloge, bo treba organizirati širokopotezno akcijo, pri kateri bi morale poleg novomeške občine sodelovati tudi ostale občine. Gre predvsem za prehrano priseljencev, ki jo je iz mesta samega težko organizirati. V tem oziru bi morale pomagati tudi podeželske občine, ki bi naj zbrale čim več živil, s katerimi bi se dala urediti skupna prehrana vseh potrebnih priseljencev v skupni kuhinji, ki bo preko zime nujno potrebna in na katero je treba že sedaj misliti in zanjo pripraviti ali ji vsaj zagotoviti dovoljno količino živil. V tej smeri bi naj že sedaj pričeli delovati vsi, ki delujejo med našim ljudstvom, zlasti učiteljstvo in duhovščina. Upati je seveda, da bo mestno prebivalstvo tudi v bodoče, kakor doslej, in še v večji meri, z gmotnimi žrtvami podprlo delo Rdečega križa. Kdor bi v tem oziru mogel kaj pogrešati, naj to prijavi pisarni Rdečega križa, ki bo blago pravično razdelila med najpotrebnejše.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Doslej je tržni urad določal najvišje dopustne cene za zelenjavo, sadje, sočivje ter razne druge sadeže na sejah, ki so bile ob ponedeljkih in nanje vabljene predstavnice gospodinj, torej zastopnice najvažnejših ljubljanskih ženskih društev, zastopnice in zastopniki prodajalcev, zelenjadarjev, sadjarjev, zeljarjev, seveda pa tudi zastopnik delavstva, ki ga je imenovala že prejšnja Delavska zbornica, sedaj ga pa pošilja tudi njena naslednica Pokrajinska delavska zveza. Ker se je pa pokazalo, da po sejah o ponedeljkih javnost prepozno zve za najnižje cene, bodo odslej seje tega odbora že o petkih.

Po pooblastilu Visokega Komisariata je v petek mestni tržni urad spet določil najvišje dopustne cene raznim pridelkom, dogovorno z zastopnicami in zastopniki konzumentov, prodajalcev in producentov ter je te cene že odobril tudi Visoki Komisariat z odlokom št. 810.

Menda ni več treba opominjanja in opozarjanja, da dražje kot določajo te najvišje cene, nikdo ne sme prodajati in prav tako tudi ne kupovati, pač pa seveda lahko prodaja in kupi ceneje, saj bo vsaj nekaj cen med tednom gotovo še padlo.

Tako kupovalke kakor prodajalci in prodajalke so pa tudi že poučeni, da je na ljubljanskem živilskem trgu nadzorstvo prav zelo poostreno. Čitali smo že celo tudi o prav ostri kazni zaradi nedostojnega vedenja, ki se je razpaslo med prodajalkami in tudi med kupovalkami. Po tako strogih kaznih, visokih globah in celo po zaporih bo na živilskem trgu kmalu utihnilo zmerjanje in prenehati bodo morale na vsak način tudi še hujše žalitve, predvsem pa izgredi in dejansko obračunavanje. Enako strogo kot predrago prodajanje bo pa kaznovano tudi preplačevanje. Zato naj pa gospodinje pazijo na maksimalne cene in blaga nikakor ne plačujejo dražje kot določajo od Vis. Komisariata odobrene in dogovorno določene najvišje cene. Nadzorstvo na trgu bo namreč pomnoženo in tako poostreno, da bo marsikaka gospodinja, ki se puli za blago s preplačevanjem in s tem draži živila manj premožnim slojem, prav bridko obžalovala, ker bo globa ceno predrago plačanega blaga gotovo vsaj podesetorila ali pa spremenila celo v brezplačen oddih za zamreženimi okni. Da bodo pa prodajalke in prodajalci ter prekupčevalci in kupovalke to strogost razumele, naj prečitajo v ljubljanskih listih poročila, kakšnega mnenja je apelacijsko sodišče o teh zadevah. Kazenski senat apelacijskega sodišča je namreč napram sodbam okrožnega sodišča sedaj zavzel načelno stališče. V svojih končnoveljavnih in pravomočnih sodbah je s poudarkom naglasil načelo, da je zelo nujna potreba določevati napram navijalcem cen in verižnikom z življenjskimi potrebščinami strožje in višje kazni, kakor je bila dosedanja praksa, in to iz razloga, da ne ostanejo od oblastev objavljene uredbe o pobijanju draginje samo na papirju, marveč da v resnici in dejansko zajeze val draginje in preprečijo vsako podraževanje najnujnejših življenjskih potrebščin. Strožje kazni so zato povsem utemeljene. Tudi niso nadalje za navijalce in verižnike umestne pogojne kazni, čeprav so bili obtoženci obsojeni prvič pred sodiščem in so bili doslej nekaznovani in bi bili lahko deležni dobrote kazenskega zakona o pogojnih kaznih.

Apelacijsko sodišče je dalje osvojilo načelo, da ne gre pri kazenskih zadevah proti navijalcem upoštevati nabavne cene živil, kakor so jih kupovali obtoženci, marveč je treba naglasiti stremljenje uredbodajalca, da se mora prodajalec živil **strogo držati okvira najvišjih cen in da mora pri nakupu živil prav ta okvir vzeti v kalkulacijo** in kupovati blago po takih cenah, da bo dosegel primeren dobiček. Trgovska kalkulacija o dobičku je dovoljena za določitev cen le pri blagu in predmetih, ki ne spadajo pod določila o najvišjih cenah. Zato je te dni apelacijsko sodišče razveljavilo nekatere sodbe glede pogojnih kazni, ki jih je **spremenilo v nepogojne, ter je dalje še povišalo od prvega sodnika določene zaporne kazni.** Te kazni so bile prav znatno zvišane, tako na pr. je bila neki obtoženki, **prodajalki zelenjave kazen, poprej določena na 7 dni zapora in 114 lir denarne kazni, pogojno za eno leto, kar zvišana v nepogojno kazen na 15 dni zapora in 1000 lir denarne kazni.**

Naravno, da se bo tudi tržni urad držal tega načela, zato pa zadnjikrat opominjamo naše prelahkomiselne kupovalke in prodajalke, naj se od svoje sebičnosti nikakor ne dajo zapeljati, ker bi jih preziranje strogih predpisov najvišjih cen preveč drago veljalo.

Od ponedeljka, 1. septembra pa do ponedeljka 8. septembra naj upoštevajo torej naslednje za ta teden določene najvišje cene: domači krompir 1.10 lir. na drobno, kakor je določeno v maksimalnem ceniku Visokega Komisariata št. 3; koleraba 1 liro, rdeča pesa 1 liro, nizki stročji fižol 1 liro, visoki stročji fižol 2 liri, novi luščeni fižol 3 lire, rdeči korenček brez zelenja 2 liri, rumeno korenje 0.50 lire, zeljnate glave na drobno 0.80 lire za kg; ohrovt 1 liro, glavnata solata 2.50, endivija 2, kumare 1.20, kumarice za vlaganje, ki jih gre okrog 30 na en kg, 3 lire, majhne kumarice za vlaganje, ki jih gre okrog 125 na en kg, 8 lir; jedilne buče 0.50, čebula 1, šalota 2, česenj 2.50 lir za kg, da posamezna glavica, kakršnih gre okrog 25 na en kg, velja 10 centesimov; grah v stročju 2.50, luščeni grah 3.50 lir liter, mehka špinača 2.50, trda špinača 1.50, kislo zelje 3, kisla repa 1.50, domači paradižniki 2 liri kg, lisičke liter do 1 lire, štorovke do 2 liri kg, nerazviti jurčki za vlaganje, z zaprtim klobukom 10 lir kg, razviti jurčki z odprtim klobukom 6 lir kg, saj je treba razrezati in posušiti najmanj 10 kg svežih jurčkov za en kg suhih gob, ki jih sedaj prodajajo po 60 lir, suhe namizne maline liter 3.50, mokre maline za vkuhavanje kilogram 3.50, domača jabolka, namizna, I. vrste, 3 lir kg, domača jabolka II. vrste 2 liri, domača nagnita, obtolčena, črviva in nedozorela jabolka za vkuhavanje 1.50 lire, domače breskve 3, domače rumene slive 3 lire, domači ringlo 3 lire, domače češplje 3 lire, domače hruške 2 do 4 lire. — Opozarjamo vse prodajalce sadja, da morajo tudi kmečki prodajalci imeti cene sadja napisane enako kot branjevci.

Ker je prepovedana prodaja smetane in surovega ter kuhanega masla, seveda ta prepoved velja tudi za ljubljanski trg in bo zato to blago na trgu takoj konfiscirano. Smetano bo mestni tržni urad razprodal in izkupiček izročil mlekarskemu fondu pri Prevodu. Ne nosite torej na trg smetane in presnega ali kuhanega masla!

Varčevanje z električnim tokom v Atenah

V grškem prometnem ministrstvu je bilo že več konferenc vseh merodajnih činiteljev, na katerih so razpravljali predvsem o vprašanju varčevanja z električnim tokom. Ker ima Grčija vodnih central zelo malo, je tudi atenska elektrarna odvisna od dovoza premoga, kar pa je v današnjih razmerah precej težka zadeva. Zato so na omenjenih konferencah sprejeli več sklepov, ki streme za tem, da se uporaba toka zmanjša na najnižjo mejo. Tako bodo predvsem v vseh vagonih električne cestne železnice, kakor tudi v avtobusih odstranili vse klopi, da bodo imeli ljudje v vozilih več prostora, ker bodo število vozov, ki bodo še ostali v prometu, znižali za polovico. Podzemeljska železnica med Atenami in Pirejem bo obratovala samo od 8.30 do 21.30 in bo vlak namesto dosedanjih vsakih pet minut vozil vsakih 15 minut. Vsa industrijska podjetja morajo prav tako znižati za polovico uporabe električnega toka, kakor tudi plina. Privatna gospodinjstva pa v nobenem primeru ne smejo prekoračiti povprečne dosedanje potrošnje. Za vsako prekoračenje uporabe električnega toka bo občina predpisala kot kazen plačilo petkratne pristojbine. V manj prometnih ulicah bo pa mestna občina sploh ustavila tramvajski in avtobusni promet.

Prav takšne odredbe so bile izdane tudi v Solunu, kjer industrijska podjetja ob sredah, četrtkih in sobotah ne bodo mogla več dobivati industrijskega toka. Ob drugih dneh pa samo od 8 do 18. Privatna gospodinjstva smejo za razsvetljavo uporabljati samo 25 vatne žarnice. Cestni promet je pa ob 21 ukinjen.

Drobne novice

Koledar

Torek, 2. septembra: Štefan Og..ai, kralj; Maksima, mučenica; Elpidij, škof.

Sreda, 3. septembra: Mati božjega Pastirja; Evfemija, devica in mučenica.

Novi grobovi

† **V splošni bolnišnici na Golniku** je umrla ga Ivanka Urbas roj. Bedenk iz Kranja. Pogreb je bil dne 14. avgusta t. l. v Šmartnem pri Kranju. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje.

† **V Kočavasi pri Ložu** je umrla ga. Marija Avsec, v 86. letu starosti. Pogreb blage rajnke bo v sredo, 3. septembra ob 9 dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Viševku. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Rdeči križ sporoča

Na poizvedovalni oddelek Rdečega križa je prišlo nekaj obvestil o pogrešancih. Svojce naprošamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi 22 b. Berbuč Olga, Bergant Fran, Čeh dr. Josip, Čirkovič Vukadin, Delebotič Olga, Dimitrijevič Vidosava, Eppih Albert, Golčar Ana, Goldmann Benny, Intihar Ruda, Jakše Olga, Jeraj Albina, Jovanovič Zitojin, Kačavenda Aco, Kirchner inž. Nikola, Konstantin Ana, Kranjc Boris, Lipovšek Zalika, Lipovšek Franc, Lukovšek inž. Franc, Malovrh Tina, Miljič Vladimir, Miloševič Mira, Oblak Anton, Pezdirc Bara in Vida, Polc Franc, Pregelj Pavel, Ring Rudolf, Rupnik Berta, Rupnik Elizabeta, Smiljanovič Vida, Srdič Milan, Strižanovič Elvira, Škarja Majda, Tomašič Lenka, Tominec Pija, Zoljevič Salko.

Pošto naj dvignejo: Borišek Boža, železničarska menza, Dobravec Janko, polic. uradnik, Dolinar Jožef, Vis. Komisariat, Drinovec Vlado, Peričeva ulica, Dular Alojz, Gosposka ulica, Erzinova Ivka, Resljeva cesta, Geržinič Luidži, polic. svetnik, Gregorin Edvard, Dramsko gledališče, Gustinčar Meta, upravnica pošte, Grobelnik Gusti, stud. com., Hodžar Marjan, Pokrajinska hranilnica, Husel Danilo, Javornik Marija, Komenskega ulica, Jenko Miha, župnik, Moste, Klemenc Avgust, želez. uslužbenec, Kolovič Ivo, dir. drž. žel., Kovič Pavle, Dramsko gledališče, Kosec Lipe, Operno gledališče, Košič Milka, Dramsko gledališče, Krapša dr. J., odvetnik, Kučej Franjo, polic. stanica, Kutner Mira, poštna kontrolorka, Ladiha Anka, žel. dir., Lovše Justi, Rimska cesta, Miculinič Rudolf, Gruberjevo nabrežje, Milač Ivan, sreski načelnik, Meglič Olga, Celovška cesta, Naglič Zlata, poštni dom, Ogrin Rafael, dir. drž. žel., Pokorn dr. Mirko, zdravnik, Raškar Marija, pri f. Pavschin, Ražim dr. Joahim, odvetnik, Sevšek Franc, polic. uradnik, Slivar Albin, podobar, Sok Lenči, Bolgarska cesta, Škof ing. Rudolf, Vič, Šterk Pero, hotel Bellevue, Šubic Mira, glavna pošta, Šuštar Ivan, fin. kontrola, Toršič dr. Jože, advokat, Verdonik Edo, dramsko gledališče, Vida Olga, Moste, Vidmar Dana, Vič, Zorec Stane, glavna carinarnica.

Gospa Zavodnik Minka je darovala poizvedovalnemu oddelku Rdečega križa 50 Lir. — Iskrena hvala.

Med. univ. dr. HLAVATY
specijalist, zobni zdravnik, **zopet redno ordinira**
— Palača Viktoria — od 15. do 19. ure

— **Lichtenthurnov zavod, Ljubljana, Ambrožev trg 8, Meščanska šola.** Vpisovanje za šolsko leto 1941/42 bo 2. in 3 septembra. 22. septembra ob 9 bo uvodna služba božja, 23. septembra ob 8 pa se prične redni pouk. — **Ljudska šola:** Vpisovanje za šolsko leto 1941/42 bo 1. septembra za novinke, 2. septembra pa za vse druge. 22. sept. ob 8 bo uvodna služba božja, 23. sept. ob 8 zjutraj pa se prične redni pouk.

— **Skrbi staršev šolske mladine** so pred začetkom šolskega leta velike, saj je le težko dobiti dobro stanovanje, še težje pa stanovanje z dobro hrano in vestnim, res dobrim varstvom. Že desetletja pa slovi mestni dekliški internat »Mladika«, ki je last mestne občine ljubljanske in pod najstrožjim nadzorstvom, kjer imajo gojenke res materinsko skrbno vzgojo ter jim internat vsaj nadomešča dom, če tukaj nimajo celo še lepše kot doma. »Mladika« namreč leži tik tivolskih parkov na zdravem zraku in se koplje v soncu. Spalne in učne ter druge sobe so velike in opremljene po vseh načelih sodobne higiene, a če le kaka gojenka morda zboli, ima »Mladika« za svoje gojenke pripravljeno pravo, popolnoma ločeno bolniško sobo; pri študiju imajo pa gojenke trajno oporo pri gospej prefekti, ki je izprašana profesorica in rada vsem pomaga. Seveda nadzoruje, da se gojenke tudi uče, ter jih navaja k samostojnemu uspešnemu delu. Nadzorstvo je sicer trajno in skrbno, toda nikdar vsiljivo. Natančnejša pojasnila daje upraviteljstvo internata vsak dan od 9 do 14, vendar pa internat »Madika« uživa tak sloves in je tako znan po vsej deželi, da ga ni treba še opisovati in priporočati.

— **Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov.** — Kakor vsako leto, smo tudi letos razposlali na stotine prošenj industrijskim, trgovskim in obrtnim podjetjem ter zasebnikom po vsej naši pokrajini z nujno prošnjo, da bi to našo akcijo podprli s čim večjimi denarnimi prispevki. Doslej smo prejeli v ta namen naslednje zneske: po 500 lir: Karl Kovač, Stari trg pri Rakeku; Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani; Hrovat & Komp. v Ljubljani; Zlender A. v Ljubljani; Kovač Karel in Kovač Franjo, Stari trg pri Rakeku. Po 100 lir: Fabiani & Jurjovec, lekarna Sušnik, Hipotekarna banka in pivovarna Union, vsi v Ljubljani ter Verbič Tone na Vrhniki. — 76 lir: Ljudska posojilnica v Ljubljani. — Po 50 lir: Stupica Irma, trgovina z železnino. Sedej Ivan, tov. cementnih izdelkov, Prvo delavsko konsumno društvo, Učiteljska tiskarna, Zeschko A in Prod. zadruga ljublj. mizarjev, vsi v Ljubljani, Kotnik Fr. na Verdu ter »Motvoz in platno« v Grosupljem. Po 40 lir: Kolinska tovarna, Sušnik, veletrgovina z železnino in I. C. Mayer, vsi v Ljubljani ter Domicelj A. na Rakeku. Po 38 lir: Hrvatska deželna banka d. d., podružnica v Ljubljani. Po 30 lir: Adamič Ivan M., vrvarna, Ljubljana. Po 25 lir: Hrehorič F., manufaktura v Ljubljani. Po 20 lir: Dolinar Andrej, pekarna, lekarna dr. Stanko Kmet, Šuštar Franc, parna žaga, Eberle Josip, juvelir, Babnik Jakob, vodni instalater in »Naša sloga«, trgovina s cerkvenimi izdelki, vsi v Ljubljani. Lir 17.95 Ctuha Josip, trgovec v Ljubljani; lir 15 Bogomir Žargi, modna trgovina v Ljubljani. Skupno torej 4.381.95 lir. — Navedenim blagodušnim darovalcem se v imenu naših najrevnejših bolnikov najiskreneje zahvaljujemo in toplo priporočamo njihovi nadalnji naklonjenosti. Ako izražamo na eni strani svoje izredno veselje in zadovoljstvo nad dejstvom, da so se ti-le v polnem razumevanju naše prepotrebne in nujne akcije za ta sklad dejanski odzvali in nas blagodušno podprli, moramo na drugi strani poudariti naše umevno razočaranje, da je še zelo mnogo takih, ki so nas prezrli. In spet v imenu naših bednih bolnikov, ki jim neizprosna jetika jemlje življenjske sile, prosimo in apeliramo, da bodo tudi oni, ki so šli preko naših prošenj, v katerih je skrito mnogo solza naših bolnikov, spremenili svoje brezbrižno stališče napram naši akciji, uvideli nujno potrebo tega sklada, zlasti v današnjih težkih dneh ter opravičili svoje nepojmljivo in neumestno oklevanje s čim izdatnejšim denarnim prispevkom, ki ga tako nujno potrebujemo, da lahko udejstvimo visoki cilj, preskrbeti vsakemu jetičnemu rojaku potrebno nego in oskrbo. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15,** za enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. (Telefon 43-82.)

— **Za vse, ki pišejo v inozemstvo.** Za ves čas vojne veljajo za pisemsko pošto, namenjeno v inozemstvo, naslednja določila: Prepovedano je, čez mejo pošiljati razglednice in vizitnice. Za pisma je prepovedano uporabljati podložene kuverte. V pisma je prepovedano vlagati fotografije pokrajin ali krajev in fotografije vojaškega značaja, prav tako izrezke iz časopisov, nepopisan pisemski papir in kuverte, znamke in papirnati denar. V pismih se smejo uporabljati samo naslednji jeziki: albanski, amarski, angleški, arabski, bolgarski, češki, danski, francoski, grški, italijanski, japonski, kitajski, koreanski, latinski, madžarski, nemški, nizozemski, norveški, perzijski, poljski, portugalski, romunski, ruski, slovenski, srbskohrvatski, španski, švedski, turški in ukrajinski. Poštna uprava priporoča, da se znamke lepijo v desnem zgornjem kotu naslovne strani, ob zgornjem robu zadnje strani kuverte pa naj se čitljivo vpiše naslov pošiljatelja.

— **Sadje na Dolenjskem je srednje obrodilo.** Iz Novega mesta nam pišejo: Sadna letina kaže na Dolenjskem srednje dobro. Zgodnja jabolka so že dozorela in že se vrši živahna kupčija. Večina sadja, zlasti jabolk pride na ljubljanski trg, zato bo Ljubljana z dolenjskim sadjem dovolj dobro preskrbljena. Zgodnjega sadja sicer ni veliko, vendar je bilo prodanih že lepo število beličnikov, ki so najboljša zgodnja jabolka. Več pa bo poznih jabolk, ki so bolj trpežna in dolgo časa trpe. Iz slabšega sadja in onega, ki pada predčasno z drevja režejo krhlje in jih suše ali pa tako sadje drozgajo v mošt, tropine pa spravljajo za žganje. Mnogi napravljajo iz njih tudi jesih. Priporočati je, da bi sušili mnogo sadja, ker bo suho sadje mnogo pripomoglo k zimski prehrani, in se tudi suho sadje lahko in dobro proda. Svoječasno se je po Slovenskem mnogo sadja posušilo, saj ni bilo skoraj kmečkega gospodarstva, kjer ne bi stala poleg drugih gospodarskih poslopij tudi sušilnica za sadje. Ti časi se morajo zopet vrniti, ker suho sadje mnogo zaleže.

Ljubljana

1 **Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti na Trgovskem učilišču Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15,** se je pričelo. Pojasnila v pisarni ravnateljstva.

1 **Trije naši slovenski umetniki** bodo priredili pod okriljem Glasbene Matice ljubljanske v petek, 5. t. m. ob 20 v Frančiškanski cerkvi cerkveni koncert z izbranim umetniškim sporedom. Ga. Franja Golobova je priznana odlična naša koncertna in operna pevka, izredno lepega obsežnega glasu. Prof. Jan Šlais je v zadnjih dveh letih precej zopet solistično nastopal ter je uveljavil svoj sloves resnega umetnika, katerega poznamo tudi kot izvrstnega vzgojitelja naših violinistov. Pridružil se jima je prof. Drž. glasbene srednje šole Pavel Rančigaj, ki je znan mojster na orglah. Njihov spored obsega predvsem dela iz klasične literature, iz sodobne pa dela Regerja, Premrla in Miletiča. Predprodaja vstopnic za ta koncert je v Knjigarni Glasbene Matice — cene od 10 lir navzdol.

1 **Dr. Perko zopet ordinira.**

1 **V Ljubljani umrli od dne 22. do 29. avgusta 1941:** Šega Alojzija, 61 let, šivilja, Poljanska cesta 49; Jošt Franc, 75 let, vpokojenec, Dvořakova ul. 3; Schulz Antonija roj. Pavlič, 75 let, vdova trg. poslovodje, Igriška ul. 3; Prepeluh Marija, roj. Bricelj, vd. Stele, 53 let, posestnica in gostilničarka, Hradeckega 76; Kumar Mihael, 65 let, zasebnik, Japljeva ul. 2. — **V ljubljanski bolnišnici umrli:** Dernovšek Alojzij, 53 let, vodovodni instalater, Sv. Petra c. 79; Hubalek Marija, 53 let, žena predilniškega delavca, Kočevje 14; Lauter Franc, 19 let, delavec, Cesta v Mestni log; Miklavič Franc, 45 let, spediter, Predovičeva ul. 22; Janežič Josipina, 66 let, vdova žel. vratarja, Sv. Jerneja 49; Jardas Mirko, 31 let, delavec, Borovec 9, obč. Kočevska Reka; Predan Janko Franc, 20 let, dijak, Vodnikova 35.

1 **Seznami davčnih osnov** izdelovalcev cementnih izdelkov, vodnjakarjev, opekarn, krovcev, zidarjev, tesarjev, kamnosekov, pražarn, pilarjev, steklarjev, brusilcev stekla, pečarjev, keramikov, slaščičarjev, medičarjev, svečarjev, voskarjev, tapetnikov, pletilj in vezilj in strojnih pletilcev so tudi že razgrnjeni do 14. t. m. v vratarjevi sobi v pritličju leve hiše magistrata in interesente opozarjamo, naj si te sezname ogledajo.

1 **Cankarjevo nabrežje zaprto.** Zaradi ureditve cestišča je mestni tehnični oddelek zaprl del Cankarjevega nabrežja od tromostovja za ves vozni promet. Zapora bo trajala samo nekaj dni.

1 **Oves na knjižice za meso.** Mestni preskrbovalni urad je minuli mesec v nekaj dneh na svoji stojnici na Vodnikovem trgu razpečal 8 tisoč kilogramov ovsa za rejo perutnine in drugih malih živali. Poleg te množine je pa oddal tudi društvu »Mali gospodar« 4000 kg ovsa za razdelitev med člane, ki se pečajo z rejo malih živali. Čeprav je ovsa le malo v naši pokrajini, ga je mestni preskrbovalni urad spet preskrbel, da bodo naše gospodinje lahko zredile piščeta, ki jim jih je dobavila mestna občina, in tudi druge živali. Tako bo torej oves spet naprodaj na stojnici preskrbovalnega urada na Vodnikovem trgu odslej samo vsak torej in vsak petek. Zaradi omejene količine in pravične razdelitve ovsa bo pa mogoče kupiti oves samo na nabavno knjižico za meso, kamor bo prodajalec na zadnjo stran zabeležil prodajo. Vsaka družina bo dobila samo 5 kg ovsa po dosedanji nizki ceni 2 liri za kilogram, naprodaj bo pa oves že današnji torek.

1 **O zatvornici pod šentpetrskim mostom** smo minuli mesec večkrat brali, da je bila za 26. avgust razpisana zadnja licitacija, ki pa ni uspela. Da pa ta zmota ne bi zlasti za prehrano Ljubljane tako važnega vprašanja še bolj zavlačevala, moramo našo javnost opozoriti, da je bil projekt za zatvornico odobren že l. 1934 s proračunom 4 milijone 300.000 din. Leta 1939 so bila pa ta dela razdeljena na tri etape in je bila sedaj končana šele prva etapa, ko so bili narejeni vsaj betonski temelji za zatvornico. Ta dela so bila preračunjena na samo 8 mesecev, a trajala so od pomladi 1939 do jeseni 1941! Z licitacijo dne 26. avgusta, ki pa ni uspela, naj bi bila pa oddana šele druga etapa za betonske stebre s proračunom 456.000 lir, a ko bodo ti stebri zatvornice stali, bo prišla na vrsto šele tretja etapa z železnimi vrati zatvornice, ki so bila preračunjena na 494.000 lir. Ta dela bodo v sedanjih razmerah proračun gotovo podvojila. Ker je zatvornica pod šentpetrskim mostom neodložljiv pogoj vsem nadaljnjim delom za osušitev in melioracijo Ljubljanskega barja, se je vsa naša za splošne koristi skrbna javnost razveselila razpisa druge etape ter sedaj zelo obžaluje, da del ni bilo mogoče oddati. Vsa Ljubljana in okolica se mora namreč zavedati, da je melioracija Barja življenjskega pomena ne samo za Ljubljano, temveč tudi za vso Ljubljansko pokrajino, ki sama ne pridela dosti žitaric in jih je že doslej morala uvažati. Ko bo pa vse Barje zboljšano in plodno, bomo na vsem Barju lahko pridelali **2000 vagonov koruze,** saj bi lahko v plodno polje spremenili 11.000 ha, poleg tega bi bilo pa še 500 ha pašnika in manj vrednih zemljišč. Ker pa pri reji prašičev z 20 kg koruze priredimo 3 kg masti, bi **z Barja dobili najmanj 300 vagonov najboljše svinjske masti, poleg svinjskega mesa.** Melioorizirano Barje bi kmalu postala bogata žitnica Ljubljanske pokrajine in zato bi se z Ljubljanskega barja razlilo blagostanje prav kmalu po vsej naši pokrajini. S to zavestjo pa spet poudarjamo, kako veseli smo vsakega večjega napredka pri zatvornici na Poljanah, ki bo z njimi zaključena regulacija Ljubljanice.

1 **Preprečen požar.** V ponedeljek so bili okrog pol enih popoldne klicani ljubljanski gasilci pred Šofijo. Tam je začelo goreti v kleteh hiše št. 1. Vnela so se drva v drvarnici. Ogenj je povzročil precej dima in za to je bilo videti žarišče požara bolj nevarno, kakor je bilo v resnici. Gasilci, ki so bili takoj na mestu, so mogli le ugotovtii, da so domači sami ogenj že zadušili in da lahko puste domače same.

1 **Kolesarji morajo biti disciplinirani.** Danes je potekel rok, ko morajo vsi kolesarji imeti na zadnjih blatnikih bel oplesk in steklene luči. Za varen promet ob času zatemnitve je to nujno potrebno. Ogromna večina kolesarjev je že vestno izpolnila to dolžnost, tako da je le redkokje še najti kolo, ki ne bi bilo na blatniku belo popleskano. Zamudniki bodo pa pohiteli te dni, da se izognejo policijskim kaznim, ki jih čakajo, če se predpisov ne bi držali.

1 **Osmošolec realne gimnazije,** odličnjak, lepega vedenja, sin kmetskih staršev, lepo prosi, da ga sprejme kaka družina kot instruktorja za hrano in stanovanje, ali pa vsako zase. — Sporočila na upravo »Slovenca« pod »Gorenšek«.

Radio Ljubljana

Torek, 2. septembra. 7.30 Poročila. 7.45 Popevke in melodije. Med odmorom ob 8 napoved časa. 8.15 Poročila v italijanščini. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Koncert saksofonista Miloša Ziherla. 13. Napoved časa in poročila v italijanščini. 13.15 Uradno vojno poročilo v slovenščini. 13.17 Orkester pod vodstvom mojstra Petralija. 14 Poročila v italijanščini. 14.15 Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom Draga Marija Šijanca: slovenska glasba. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Plesna glasba — orkester Adamič. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Pestra glasba. 20.20 Komentarji k dnevnim dogodkom v slovenščini. 20.30 Lirična sezona EIAR-ja: Riccitelli: Tovariši. 21.30 Predavanje v slovenščini: Nicotera: »Ljudski režim«. — 21.45 Orkester pod vodstvom mojstra Manna. 22.15 Izvlečki iz oper. 22.45 Poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajska cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Poizvedovanja

Izgubila se je v nedeljo popoldne denarnica s srednjo vsoto denarja od Bellevue-ja do Tivoljia na poti za Cekinovim gradom. Pošten najditelj naj jo proti nagradi vrne v trgovini Šumi, Gradišče.

Izgubil se je sveženj ključev po Ciril-Metodovi ulici in Poljanski cesti do Zmajskega mostu. Pošteni najditelj se naprosa, da jih odda proti nagradi pri vratarju »Slovenca« v Kopitarjevi ulici.

Iz Trsta

Gasilci v Trstu so dobili najmodernejše gasilne priprave. Organizacija poklicnega gasilstva v Trstu je na izredno visoki stopnji. To so ugotovili tudi že v Ljubljani, ko se je mudila tam četa gasilcev. Sedaj so tržaški gasilci pomnožili svoj orodni park z novimi najmodernejšimi orodji. Med temi sta dve veliki avtomobilski brizgalni »Fiat 626«. Poleg šoferja in častnika je na vsakem vozu še prostora za 8 gasilcev v zaprti kabini, na vsakem je tank za 1000 litrov vode, zložljive lestve, vrvi, maske, rezervna motorna brizgalna ter bruha iz vsake naenkrat po 8 cevi vodo. Za borbo proti požarom velikega obsega je namenjena avtomobilska brizgalna »Spa 38«, ki ima poleg motorne brizgalne za vodo še posebno pripravo za brizganje gasilne pene. Nove so tudi majhne motorne brizgalne na motornih tricikljih za gašenje s peno, dalje velik transportni avtobus za prevažanje moštva in motorni vodni tank z vsebino 25 hl. Vsa gasilska motorna vozila so dobila tudi nove akustične signalne aparate, in sicer električne zvonce. Kadar zazvone gasilski signalni zvonci po ulicah, se morajo ustaviti vsa druga vozila ter se umakniti ob rob pločnika, pešci pa se morajo umakniti na pločnike, tako da imajo vozila gasilcev prosto pot.

Umrl je v Trstu pred dnevi g. **Julij Modrijan.** Pokojnik je bil nad 30 let uradnik bivše Tržaške posojilnice in hranilnice. V Trstu so ga vsi poznali in ga imeli radi. Nešteto prijateljev si je pridobil s svojim milim, ljubeznivim značajem, saj je vsakomur rad ustregel, če je le bilo v njegovi moči. Bil je v mlajših letih izvrsten pevec ter se je vneto udejstvoval v pevskih društvih. V posojilnici je bil kot uradnik silno vesten in natančen. Svoji soprogi je bil vzoren mož, otrokom pa najboljši oče. Zapuščena družina ga bo težko pogrešala, prav tako pa njegovi prijatelji, ki ga bodo ohranili v trajno lepem spominu. Zadnja leta ga je mučila huda bolezen ter ga priklenila na bolniško posteljo, toda trpljenje je prenašal boguvdano in s pravo krščansko potrpežljivostjo. V spremstvu številnih prijateljev in domačinov so ga položili k večnemu počitku na pokopališču Sv. Ane v Trstu. Naj počiva v miru, svojcem naše globoko sožalje!

Iz Gorenjske

Gorenjske mlekarne dovršene. Nemške oblasti so dokončale vsa dela pri graditvi velikega mlekarskega obrata Gorenjske mlekarne. Mlekarne bodo zbirale mleko od kmetov in ga predelovale v trpežne mlečne izdelke. Z obratom so začele 1. septembra.

Davčna uprava v Litiji ukinjena. Z najnovečjo odredbo je ukinjena davčna uprava v Litiji. Njeno krajevno območje je priključeno davčni upravi v Kamniku.

Šolski pouk na Gorenjskem. Ta mesec prične na Gorenjskem redni šolski pouk v vseh ljudskih šolah. Med novim učiteljstvom bodo nemške oblasti pridržale tudi 60 bivših jugoslovanskih učiteljev, ki so sedaj na tečaju v Celovcu ter bodo nekaj časa poučevali najprej na Koroškem, nato bodo pa prišli zopet nazaj.

Iz Spodnje Štajerske

Notranji minister dr. Frick je pregledal poslovanje podrejenih uradov tudi na Spod. Štajerskem. Iz Gorenjske se je notr. minister dr. Frick pripeljal tudi na Spodnje Štajersko. V Dravogradu ga je sprejel in pozdravil načelnik civilne uprave za Spodnje Štajersko dr. Überreither, s katerim je nato nadaljeval potovanje čez Slovenj Gradec, Šoštanj, v Dobrno, od tu v Celje in nato v Rogaško Slatino. Tekom svojega zadržanja na Spodnjem Štajerskem je še obiskal Brežice, nato se je pa vozil ob Sotli in je pregledal delovanje podrejenih ustanov v Ptuju in Radencih, nakar se je pripeljal v Marjbor, kjer mu je v slavnostni dvorani mariborskega gradu šef civilne uprave predstavil vse svoje sodelavce.

Zvišanje pokojnine. Z naredbo šefa civilne uprave so vse pokojnine na Spodnjem Štajerskem do končne ureditve tega vprašanja in popolnega izenačenja s pokojninami v Nemčiji zvišane za 50%.

V Mariboru sta se poročila športnik Karl Jurgec in Frida Stropnik.

Podporne akcije Štaj. dom. zveze povsod dobro delujejo. Posebno močno se udejstvujejo v ptujskem in trboveljskem okraju.

Premoženje Kozlasa, prejšnjega grškega predsednika in atenskega župana — zaplenjeno

Pri pregledu arhiva v atenski občini in v predsedništvu vlade, je sedanja grška vlada ugotovila, da je prejšnji atenski župan in zadnji predsednik grške vlade pred razsulom, Kozias, zagrešil več nepravilnosti, radi katerih je proti njemu vloženih več tožb. Kozias si je na ta način pridobil veliko premoženje, ki so ga sedaj zaplenili.

Pred sodišče bo prišlo tudi še več drugih grških velikašev, ki niso mogli dokazati, da so na zakonit način prišli do svojih velikih premoženj. Radi pobijanja korupcije, sedaj preiskujejo premoženja javnih funkcionarjev ne samo od leta 1936 dalje, temveč tudi za vsa prejšnja leta nazaj.

Mišek POŠTNI PILOT

Resnično, bil je kapitan, ki je nedaleč od Miškovega letala padal skozi ozračje.

»Mišek,« je zavpil, reši me!«

»Kapitan, kar pomirite se!« mu je odvrnil Mišek. »Še sekundo, pa sva skupaj!«

Mišek je na vso moč krenil z letalom proti kapitanu in je bistro pazil, kako bi ga ujel v letalo.

»Kar pod njega bom zavozil, pa mi bo padel na sedež,« si je dejal.

Tako misleč, je obračal letalo v kapitanovo smer.

»Presneta reč, dobil ga bom!« je vzkliknil.

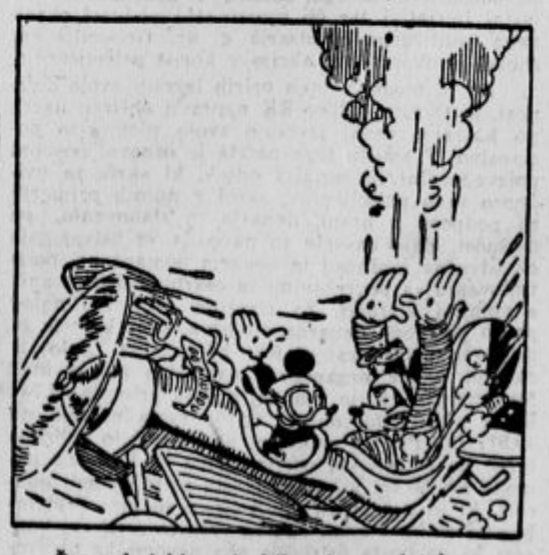

Čez nekaj hipov je bilo njegovo letalo prav v tisti smeri, kakor je padal kapitan. V velikanskem loku je kapitan Zamašek telebnil vprav na sedež, tako da se je letalo streslo in bi se bilo skoraj prevrnilo.

KULTURNI OBZORNIK

Slovenska simfonična in komorna glasba

Pretekla koncertna doba je izpričala precej močno in pomembno udejstvovanje v produktivnem smislu na področju simfonične glasbene stvariteljnosti. Izmed trinajstih simfoničnih del smo slišali devet novih. Blaž Arnič je dal dve, L. M. Škerjanec dve, Slavko Osterc dve, Anton Lajovic eno, Filip Bernard eno, Jurij Gregorc eno, po eno že prej izvajano pa Osterc, Matija Tomc, Demeter Žebre in L. M. Škerjanc.

Arničeva simfonična stvariteljnost je najmočnejša po svoji notranji silnosti in predstavlja najvišje vrednote domače tovrstne produkcije. Že dolgo prej smo spoznali Arničevo nadarjenost, toda na najbolj dostojen način nam ga je predstavil in utrdil splošno prepričanje o veljavi njegovega umetniškega dela Lovro Matačič; ta je s svojo zelo uspelo izvedbo »Pesmi planin« razpršil tudi zadnje dvome širših in ožjih krogov, ki še niso Arničevemu delu mogli dati odgovarjajočega priznanja in mesta. Drugo Arničevo delo, ki ga je izvajala Ljubljanska filharmonija pod dirigentom D. M. Šijancem, je »Zapeljivec«. Dočim je prva v formalnem oziru zgrajena bolj prosto in učinkuje kot globoko doživetje lepote planinskega veličastja, utripa narave in njene poezije, se B. Arnič v drugem delu po zgradbi drži načel, ki so si v marsičem sorodna sonatnim. Na videz programatični naslov je oznaka za osnovno gibalo — inspiracijo, iz katere je Arnič zajel lepoto, ki jo je odel v formo, prepojeno z močnim dramatsko-estetskimi učinki. »Zapeljivec« je po notranji intenziteti še močnejši od »Pesmi planin«.

L. M. Škerjanca »Mařenka« je koreografska simfonična pesnitev, ki temelji na vsebini Cankarjeve črtice. Skladba je poglobljena v refleksivno-meditativnem smislu in jo izpolnjuje plesno oblikovanje. Do danes je to najboljše tovrstno delo, ki je tudi dobro instrumentirano. Eno najboljših Škerjančevih simfoničnih del predstavlja »Koncert za klavir in orkester« v treh stavkih. Tu je skladatelj na najtesnejši način znal povezati klavirsko igro z orkestrom v pristno in skorajda intimno muziciranje. Prežeto je z najrahločutnejšimi odtenki glasbenih lepot; lepo izpeljano v klavirskem in orkestrskem delu, daje utis estetsko učinkovite ter notranje prepričljive zgradbe. Prvič je bil izveden tudi zadnji stavek »Druge simfonije«, Allegro con brio.

Največje zanimanje je vzbudila Osterčeva »Simfonija«. Delo najskrajnejše sodobne smeri je zasnovano v štirih delih: Marche, Caprice, Musique funebre, Tocate. »Simfonija« je vprav svojstveno Osterčevo zasnovana in zgrajena ter predstavlja svojevrstno delo v svetovni literaturi sodobne stvariteljnosti. Kakor velika večina Osterčevih del, čaka tudi to na enakovrednega interpreta, ki bi mogel izčrpno podati lepoto in notranje razgibati poslušalca do prepričljivega estetskega učinkovanja. V celoti dela nismo mogli dojeti v duhovnem smislu, pogrešali smo notranje intenzitete, učinkovalo je bolj zvočno; zanimivost je v gradnji in prav v Osterčevi svojskosti, ki ga loči celo od ostalih sodobnikov. Pač pa smo popolnoma dojeli »Ouverture classique«, ki je živa v poteku ter notranje napeto stopnjevana skladba, grajena v horicontalnem smislu. »Mati« je simf. slika, ki je komponirana v smislu dopolnitve koreografskemu utelešenju.

Anton Lajovic je po daljšem času ustvaril »Pesem jesenі«, ki kaže skladatelja lirične nature; Lajovic je ustvarjalec nastrojenj, ljubitelj nežnih barv in iskren v muziciranju. Delo je prepojeno mehkobe, otožnosti, rahločutnosti in predstavlja jesen kot simbol življenja, človekovo nastrojenje. Skladba je bila dvakrat izvedena.

Matija Tomc je prispeval suito »Nizki rej« v treh delih: Na tratici, Nagajivka, Poskočnica. Zgrajena je po ljudskih napevih iz Ziljske doline. Poizkus, uporabiti ljudske plesne pesmi, se mu je najbolj posrečil v srednjem delu, ki je najbolj dosledno in strnjeno grajen ter najmočnejši po estetskem učinku. Tudi zadnji stavek je dober, a prekratek, dočim je prvi prezrahljan in notranje nerazgiban.

»Rapsodično kolo« je delo Filipa Bernarda, ki uporablja ljudsko glasbeno motiviko in ljudski plesni ritem. Dosledno grajeno, je učinkovito po svoji intenziteti in pristnosti izražanja. Instrumentirano je dobro.

Močne vrednote vsebuje »Vizija« Demetra Žebreta, ki je skladbo zasnoval kot koreografsko dopolnitev.

Jurij Gregorc je prejel prvo Lajovčevo nagrado za »Prélude mélancolique«, v kateri je mladi komponist, slušatelj Glasbene akademije, pokazal znaten talent. Iznajdljiv v melodiki, je z velikim smislom za inštrumentacijo ustvaril dobro delo, čigar melodika sloni na ciganski tonski lestvici. Gregorčeva muzika je liričnega značaja.

Poleg naštetih simfoničnih del, med katerimi so vsa doživela kratne izvedbe, razen Osterčeve »Ouverture clasique«, Tomčevega »Nizkega reja«, Žebretove »Vizije« ter Škerjančeve »Druge simfonije« (razen III. stavka, ki je bil prvič izvajan), moramo omeniti še klavirski trio Danila Švare, L. M. Škerjanca, Slavka Osterca in Blaža Arniča. Dela teh je izvajal klavirski trio (Lipovšek, Šedlbauer, Ornikova), katerega koncert je prav lepo uspel. Dela predstavljajo pomembno vrednost.

Med drugimi novimi skladbami je omeniti še Škerjančev »Intermezzo romantique), Sama Hubada »Vizijo« in Prevoškov »Španski ples« — vse tri za violino. Za violino so tudi Škerjančevi »Nesodobna bagatela« in »Lirična bagatela« ter Viherjev »Perpetuum mobile«.

Rezultat slovenske produktivne glasbe v pretekli koncertni dobi nudi torej prav razveseljivo sliko. Upati je, da bomo tudi v bodoči sezoni imeli priliko slišati lepo število domačih del in da se bo ob koncu pokazala prav taka plodnost kakor v zadnji dobi.

sil.

Prof. Umberto Urbani: Slikar Fran Tratnik

Zmaga katoliške protireforme med Slovenci v začetku sedemnajstega stoletja pomeni zmago humanistične kulture in baročne umetnosti nad gotsko, katera je imela premoč skozi stoletja, neovirana tudi za časa italijanskega preporoda.

Delo na polju umetnosti, započeto od škofa Hrena in od jezuitov, je doseglo vrhunec v začetku osemnajstega stoletja po zaslugi »Academiae operosorum«, pod vplivom katere ima med drugim v beli Ljubljani današnji videz stolnica, frančiškanska in uršulinska cerkev, semenišče, mestna palača in drugi resnični biseri baročnega sloga, kakor jih imenuje Fran Erjavec v »Slovencih« (»Slovenci«, izdaja Ljudske knjižnice, nekdanje Jugoslovanske knjigarne, 1923).

Tudi so se za časa »Academiae opersoru«, ko so nemški in holandski umetniki imeli v Sloveniji toliko dela za obnovo cerkva in gradov v baročnem slogu, poleg Slovencev Misleja, Grahovarja, Jugovca, Mačka in Zamrla, predvsem uveljavili Italijani Giulio Guaglia (1668—1751) in Francesco Robba, katerega vpliv je trajal do Matije Langusa (1792—1856), čigar čopiču dolgujemo freske ljubljanske stolnice, strop frančiškanske cerkve in druga genialna dela, ki dokazujejo njegovo romantično ljubezen do baročnega sloga in italijanskgea preporoda. Langus je, kot prijatelj slovenskega Petrarke, Franca Prešerna, izvršil sliko Julije Primicove, »slovenske Laure«.

Ker je nemogoče tukaj imenovati največjih predstavnikov devetnajstega stoletja, je upravičena trditev, da začenši od Janeza Wolfa (1825 do 1884) slovenski umetniki, posebno slikarji, lahko tekmujejo z najbolj uglednimi umetniki ostalih evropskih držav. Še vedno so jim Italijani učitelji, toda boljši slovenski učenci so vedno samostojnejši; v njih delih se že zrcali karakteristika slovenskega naroda.

Po zaslugi bratov Šubicev, učencev idealista Wolfa, je slovenska umetnost vzbudila občudovanje po evropskih glavnih mestih. Ivan Šubic (1850 do 1889) je veliki slikar romanticizma, njegov brat Jurij (1855 1890) pa je velik predstavnik realizma. Umetniško delovanje bratov je čudovito opisano v krasni knjigi znanega umetniškega kritika Franca Mesesnela »Janez in Jurij Šubic«, katero je izdala v razkošni obliki s 135 reprodukcijami Narodna galerija leta 1939. Naj iz mojih zapiskov iz Mesesnelove knjige navedem besede Janeza Šubica, katere je pisal češkemu slikarju Hynaisu, ko se je po triletnem prebivanju na beneški Akademiji pripravljal obiskat druga italijanska mesta, preden bi se stalno naselil v Rimu. »Pozdravite mi drage može petnajstega in šestnajstega stoletja. Izročite moje pozdrave tudi florentinskim gospem od Ghirlandaja in devicam Svete Marije Novelle; moje spoštovanje podobam patra Bartolomeja, moje poklone onim od Beata Angelica; skoraj bi pozabil najlepšo med vsemi gospemi, Fornarino od Rafaela in Sveto Cecilijo iz Bolonje.«

Najmlajši Wolfov učenec je bil tudi Anton Ažbè (1862—1905), iz katerega slavne šole, ustanovljene v Monakovem, je izšel skoraj ves stari rod slovenskega modernizma. Iz te šole so izšli Jama, Grohar, Sternen in častitljivi prvak slovenskih impresionistov Rihard Jakopič (rojen l. 1869).

Že Erjavec je po pravici trdil, da so slovenski impresionisti bližji Segantiniju kot Nemcem ali Francozom, čeprav so bili slednji njihovi učitelji. Kot nasprotniki francoske površnosti in čistega nemškega verizma se Slovenci niso zadovoljili s čutnim zaznavanjem, pač pa jih je naravni nagon navajal doumevati bistvo stvari. Zasluga slovenskih impresionistov je tudi, da so se združili v močno skupino, katera si je zagotovila prednost doma, tako tudi v tujini z zadružnimi razstavami. Ljubljana ima od leta 1909 paviljon Riharda Jakopiča, v katerem se prirejajo razstave tudi tujih slikarjev.

Ne da bi imenoval imena sodobnih slikarjev od starešin kakor Sternena, Smrekarja, Gasparija, Vavpotiča do mlajših kakor Kosa, Jakca, Pilona in bratov Kralj, ne kiparjev od Gangla in Zajca do Bernekerja, Dolinarja, Napotnika, ne arhitektov od Fabijanija, Jagra in Vurnika do slavnega Plečnika, se bomo zaenkrat ustavili pri slikarju Franu Tratniku, mojstru slovenske slikarske šole ekspresionistov.

Tratnik ne spada k četi slikarjev kateri, kadar srečajo na poti potrpežljivega novinarja, ga neutrudno oglušujejo, pripovedujoč mu o svojih uspehih. S Tratnikom je bilo drugače, vsakokrat, ko sem ga zaprosil, naj mi pove kaj o sebi. Dozdeva se mu, da je v svojih aforizmih povedal vse, kar je imel povedati o umetnosti in umetnikih, »o naravi, ki je v prsih umetnika vžgala nemir, kakor da bi hotela ovekovečiti življenje človeštva«, o umetniškem delu, »pepelu plamenov koprnenja in volje, katerih iskre so za hip prešinile večne daljave«, o umetniku, kateri »je prejel zlato čašo od narave, da prelije skrivnostno tekočino, izvirajočo iz srca, očiščeno, v jezero duše...«, o Michelangelu, kateri ni slikal za cerkve, ker je hram njegove umetnosti Sikstinska kapela in kadar se v njej čita sveta maša, pride Kristus kot gost v njegovo hišo.

Lahko bi citiral še mnogo drugih Tratnikovih misli in izrekov iz njegovih pisem, kot na primer iz pisma iz Firenc od 20. nov. 1922, naslovljenega prijatelju Janku Kralju, da je bil šel v Italijo ves željan »videti umetnost, ustvarjeno od največjih veleumov stoletij«. »Moja pot v Italijo,« piše Tratnik, »je bila samo izpolnitev mojih dolgotrajnih želja. Prišel sem v Firenze kakor v Meko, da bi oživil svojo vero. Pregovor pravi: spoznaj resnico in v njenem zrcalu išči lastno podobo. Napotil sem se pred glavni oltar dobrega duha, pred čisto resnico umetnosti, prečiščeno po stoletjih, da bi občutil neskončnost njene večnosti in spoznal samega sebe... Koliko občutkov mi vzbuja mesto, po katerem hodim! Zunanji svet mrgoli, poje in joče v hipu življenja ob vznožju spomenikov, živih prič večne lepote duha... To mesto je polno nesmrtnega življenja; v njem človek občuti bližino Danteja, Giotta, Michelangela, Leonarda...«

Prvi koncert v novi sezoni

V pretekli sezoni smo v našem koncertnem življenju pogrešali med drugimi glasbenimi prireditvami večje število koncertov. Razen pevskega zbora »Ljubljane«, ki je pod Simonitijem izvajal Palestrinovo »Missa Papae Marcelli« in Lukačičeve motete, ni bilo nikakega koncerta, ki bi pokazal lepoto cerkvene zborovske ali instrumentalne glasbe. Poleg omenjenega je sicer Orkestralno društvo Glasbene Matice ljubljanske izvajalo Škerjančevo Slovensko mašo, a to izven rednih prireditev. Pogrešali smo zlasti vsaj eden orgelski koncert. Zato je pač umestno, da je Glasbena Matica organizirala kot prvi koncert nastopajoče nove sezone s programom duhovne glasbe, ki ga bodo izvajali v petek, dne 5. t. m. ob 20.30 v frančiškanski cerkvi trije priznani umetniki: koncertna in operna pevka ga. Franja Golobova (alt), prof. Glasbene Akademije ljubljanske g. Jan Šlajs (violina) in pa profesor istega zavoda g. P. Rančigaj (orgle). Program obsega dela iz svetovne in domače literature. Girolamo Frescobaldi: »Preludij in fuga v g-molu« (izvaja na orglah prof. P. Rančigaj); G. F. Händel: »Sonata v g-molu« za violino in orgle (izvajata prof. J. Šlajs in P. Rančigaj); J. S. Bach: »Blagor Tebi...«, »Ljubljena smrt«, M. Reger: »V podobah gledam Tvoj obraz« (izvajata F. Golobova in prof. P. Rančigaj); J. S. Bach: »Aria« (izvajata prof. J. Šlajs in P. Rančigaj); St. Premrl: »Fuga« (izvaja profesor P. Rančigaj); A. Stradella: »Molitev«, G. F. Händel: »Mesija« (izvajata F. Golobova in prof. P. Rančigaj); S. Mihelčič: »Preludij«, M. Reger: »Intermezzo« (izvaja na orglah prof. P. Rančigaj). Po programu in izvajalcih utegne biti ta koncert najlepši uvod v novo sezono. Koncert bo trajal eno uro in četrt. Gotovo bo ta večer otvoritve našega koncertnega življenja v bodoči dobi posetilo lepo število poslušalcev in ljubiteljev glasbe

Iz tritedenske obrambe spet k napadu

V dunajskem listu »Neues Wiener Tagblatt« popisuje vojni poročevalec Heribert von Hauth iz tiskovnega stana meseca avgusta, kako se je nemška vojska na nekem odseku ruskega bojišča po treh tednih brambe spet spravila k napadu. Njegov popis je:

Nekaj tednov so ležale nemške čete na severnem zahodnem bregu reke. Med črtami je tekla široka, deloma zamočvirjena rečna dolina, polna mrtvih rokavov in potočnih pritokov. Tam na oni strani so na položnih hribčkih bili boljševiki. Tamkaj so se zakopali ter so pri svojem zakopavanju pokazali toliko mojstrstva, da se je takoj videlo, da imamo opravka z izurjeno četo. Na nasprotnikovi strani se je nagomililo toliko sovražne artilerije, ki je skušala s svojim dobro merjenim in močnim ognjem omajati naše brambne postojanke. Toda tukaj se je spet izkazalo, da je nemški vojak v brambi prav tako žilav in do smrti pogumen kakor je nepremagljiv v svojem napadu. Če se kje na kakem koncu orjaške fronte izkaže, da bi nadaljnje napredovanje ne bilo primerno in da splošni položaj zahteva zaenkrat zgolj obrambo, tedaj se vedno znova izkaže, kako vsestransko je nemški vojak izurjen. Prav tako, kakor je bil šolan za napad, je bil tista leta pred vojno ter med odmori med vojno pripravljen na vsakršen način vojskovanja.

Kakor so boljševiki poskušali naše postojanke omajati z močnim topniškim ognjem ter celo z globokimi napadi, prav tako so poskušali vdreti v naše postojanke. Z močnimi silami so menili, da morejo vdreti v naše črte, ki so o njih sodili, da jih je bil oslabil njihov topniški in letalski ogenj. Toda taki poskusi se ob čuječnosti naše pehote vsekdar ponesrečijo ter se vedno končajo z najhujšimi sovražnimi izgubami. Vendar pa so boljševiki upali, da bodo sčasom z vedno novimi napadi odpornost naših čet vendarle spodkopali, zlasti zato, ker njihovo vodstvo — drugače kakor naše — vojakov ne hrani, temveč jih kar naprej goni v pogubo.

Zdaj so minili tedni »nedelavnosti« — kakor nemški vojak imenuje tako ležanje v brambnih postojankah. Spet smo stopili k napadu. Ko smo ležali na bregovih reke S., je bilo vse pripravljeno za napad. Trdo in žilavo se brani sovražnik. Sicer je naše topništvo in naše težko orožje že močno zdelalo zakopanega sovražnika, zlasti tamkaj, kjer naj bi si mi izsilili prehod čez reko. Ko pa naši pešci gredo čez reko, takrat sovražnik spet začne streljati iz svojih lukenj, iz svojih postojank, ki jih težko izslediš. Tudi boljševiške baterije še niso umolknile. Kljub temu pa se je prehod čez reko na raznih krajih posrečil. Pionirji že delajo prehode, da bi takoj mogle čez tudi naše motorizirane čete in težko orožje. Pehota na oni strani že pometa sovražne postojanke. V najhujšem boju z nasajenim bajonetom končno uniči sovražnika. Naš napad se vedno bolj razvija, dokler ne pride tja do velikih gozdov.

V gozdu se spet razvije hud boj. Vse prednosti ima sovražnik, ki je v teh tednih imel dovolj časa, da se je pripravil za ta napad. Ob gozdnih poteh je raztrosil mnogo min, in sicer celo prav spretno, da jih komaj odkriješ. Tukaj smo naleteli tudi na oklepne ovire, kakršnih doslej še nismo našli. Tudi te dokazujejo nenavadno boljševiško sposobnost, ki so sploh mojstri v vseh obrambnih delih. V sredi cest smo praznili globoke zaminjene jame ter zgoraj na cesti odkrivali minska skrivališča, pokrita s tenkimi debli, dračjem in smrečjem. Čez to navlako so potresli prav takega peska, kakršen leži povsod po potih. Že čez dan komaj zapaziš take pasti. Pešec lahko kar mirno gre čez nje, ne da bi se vdri v past, kakor tudi lahko stopi na mino, ki se pod njegovim korakom ne razleti. Toda naši vojaki vedo, da sovražnik prav tukaj močno deluje z minami. Kraji zraven mostov so največkrat podminirani, zato na to najbolj pazijo. Sumljiva mesta zato zaznamujejo, da se sledeče čete, zlasti pa vozila tukaj ne ponesrečijo. Pozneje pionirji pobero mine, kakor hitro imajo čas.

Naše čete vedno globlje rinejo v ta ogromni gozd. Rinejo naprej vedno v boju in vedno pazeč na zahrbtnega sovražnika ter na njegove mine, pasti in druge take reči. Po vaseh se boljševiki skušajo spet ugnezditi in nas zadrževati. Nazadnje ga pa vendarle uničimo in zajamemo, da se naposled le ostanku posreči umakniti se še naprej. Uničen sovražni vojni material, mrtvi boljševiki zaznamujejo pot našega napredovanja. Ob tej poti pa skromni grobovi z belimi brezovimi križi oznanjajo ter pričajo, da naši uspehi in naše zmage zahtevajo kot pogoj požrtvovalno in trdo delo naših vojakov.

Boj, ki se je zdaj tukaj v tem kraju vnel in ki smo ga na tem malem odseku sami doživeli, bo v velikem prostoru, kjer se povsod bije, končan z odločilnim in velikim uničenjem sovražnika.

Iz Srbije

Srbija ima svojo vlado

Namesto dosedanjih komisarjev je Srbija dobila v petek, 28. avgusta, zopet svojo vlado in svoje ministre. Novo srbsko vlado je sestavil svoječasni vojni minister armadni general Milan Dj. Nedič. Do sestave vlade je po poročilu »Donau Zeitung« prišlo tako-le: Vojaški poveljnik v Srbiji je na prošnjo ministrskega komisarja Ačimoviča pooblastil generala Nedića, da sestavi srbsko vlado. General Nedič je naročilo sprejel ter je vojaškemu poveljniku v Srbiji predložil naslednjo listo svoje vlade: **Ministrski predsednik, armadni general Milan Dj. Nedič, notranji minister Milan Ačimović, gradbeni minister inž. Ognjen Kuzmanović, prometni minister in minister za pošto, brzojav in telefon Josif Kostić** (armadni general v p. in biv. senator), **minister za delo Panta Drašković** (senator v p.), **minister brez listnice Momčilo Jankovič, minister za finance dr. Ljubiša Mikić, minister za pravosodje dr. Čedomir Marjanović, minister za kmetijstvo in ljudsko prehrano dr. Miloš Radosavljević, minister za gospodarstvo Mihajlo Olčan, minister za prosveto dr. Miloš Trivunac, minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Jovan Mijušković.**

Vojaški poveljnik je predlog sprejel ter je generalu Nediču v veliki skupščinski dvorani izročil tozadevne dekrete. Tu so vojaškemu poveljniku predstavili tudi ostale člane vlade.

Predstavitev nove srbske vlade vojaškemu poveljniku v Srbiji, letalskemu generalu Danckelmannu in izročitev polnomočij ministrskemu predsedniku je bila v veliki skupščinski dvorani v navzočnosti šefa štaba pri vojaškem poveljniku v Srbiji oberstleutnanta Gravenhorsta, šefa upravnega štaba državnega svetnika dr. Turnerja, poveljnika propagandnega oddelka v Srbiji hauptmanna dr. Lipperta in vojaškega upravnega sveta dr. Kiessela.

Potem, ko je državni svetnik dr. Turner ministrskega predsednika in člane vlade predstavil vojaškemu poveljniku v Srbiji, je vojaški poveljnik pozdravil novo vlado ter je pri tem poudarjal, da se na loti dela z največjo zavestjo odgovornosti s pomočjo predvidene reorganizacije deželne uprave in s podporo vseh dobronamernih moči v korist srbskemu ljudstvu.

Ministrski predsednik se je vojaškemu poveljniku zahvalil s krajšim govorom, da je srbsko ljudstvo dobilo zopet vlado. Dal je tudi zagotovilo, da bo vlada odločno in s trdno voljo vpostavila v deželi red in mir in bo z nemškim Reichom v bodočnosti prijateljsko sodelovala, pri čemer je posebno poudarjal korektno zadržanje nemških vojakov napram srbskemu ljudstvu. Pri odhodu iz parlamenta je straža izkazala čast ministrskemu predsedniku Nediču.«

Pouk na nemških šolah v Belgradu. Na vseh nemških ljudskih, meščanskih in srednjih šolah v Belgradu se prične pouk 8. septembra.

Ustreljen komunistični voditelj. Iz Gornjega Milanovca poročajo, da se je orožniški patroli s prostovoljci posrečilo izslediti in presenetiti ter uničiti štiri komuniste, ko so se ravno zbrali v bližini vasi Nevade. Študent Nikolić, vodja zloglasne skupine učitelja Rakiča, ki je bil udeležen pri številnih sabotažnih dejanjih, je bil po borbi na begu ustreljen.

Pomanjkanje tramvajskih voz. Kakor znano, je bilo pri bombardiranju Belgrada uničenih tudi precej tramvajskih voz na odprtih progah. Po razstrelitvi savskega mostu, jih je ostalo dosti tudi v Zemunu. Zato je sedaj v Belgradu zelo veliko pomanjkanje tramvajskih voz, ki so vsi prenapolnjeni. Pomanjkanje bo trajalo tako dolgo, dokler občina ne bo dobila novih voz iz Italije in Nemčije.

Četniški vojvoda Kosta Pečanac poziva srbske četnike na poslušnost nemškim vojaškim oblastem. Po imenovanju nove srbske vlade je četniški vojvoda Kosta Pečanac izdal proglas na srbsko ljudstvo, v katerem ga poziva v borbo proti komunistom in ostalim razdiralnim elementom, ki so se v zadnjem času javljali v Srbiji. V proglasu poudarja, da bodo obsojeni na smrt vsi, ki bodo poškodovali ali pa tudi poskušali poškodovati državno ali zasebno last in vse, kar pripada nemškim zasedbenim oblastem. Svoj proglas zaključuje s pozivom, da naj srbsko ljudstvo posveti vse svoje sile in sposobnosti konstruktivnemu delu in slogi.

Živojin Nešić umrl. V četrtek, dne 28. avgusta, je v Belgradu umrl glavni ravnatelj Veifertove pivovarne in ravnatelj rudnika »Kostolac« Živojin Nešić.

Iz Hrvatske

Sarajevo ima novega župana. Za novega sarajevskega župana je imenovan muslimanski industrijalec Hasan Demirović.

Država bo nadzorovala izvoz sadja. Ministrstvo za obrt, veleobrt in trgovino izdeluje zakonski osnutek o nadzorstvu nad izvozom sadja in vseh sadnih izdelkov. V to svrho bo ustanovila posebni osrednji urad za izvoz sadja in sadnih izdelkov.

Pogozdovanje dalmatinskih in hercegovskih goličav. Hrvatski gospodarski krogi, kakor tudi pristojna ministrstva so sprožila vprašanje pogozdovanja dalmatinskih in hercegovskih goličav. Ker pa rešitev tega problema zahteva ogromnih denarnih sredstev in dela več rodov, ga bodo pričeli reševati šele po končani vojni.

Revolucionarni odbor hrvatskih vojakov iz l. 1918. Hrvatski vojaki bivše avstro-ogrske armade, ki so se 5. decembra 1918 v Zagrebu z orožjem uprli proti združitvi Hrvatske z bivšo Jugoslavijo, so si pred kratkim ustanovili lastno organizacijo. Zastopniki tega društva so bili oni dan sprejeti pri poglavniku, kateremu so izročili tudi posebno spomenico. Poglavnik je ob tej priliki izjavil, da bodo vsi ti vojaki uvrščeni v ustaško vojsko kot prvi hrvatski ustaši kot posebna edinica.

Boljševiške laži proti Hrvatski. Hrvatsko časopisje ostro nastopa proti lažem, ki jih pošilja v svet o Hrvatski moskovski radio. Dnevnik »Danas« tako poroča, da je med drugimi neresničnimi novicami moskovski radio tudi poročal, da je dala hrvatska vlada zapreti dr. Mačka. Omenjeni dnevnik zavrača te laži in poudarja, da je dr. Maček še vedno na svojem posestvu v Kupincu, da mu ni nihče nič žalega storil in da mu tudi nihče ne želi kaj hudega storiti.

Spopolnitev hrvatske tehnike. Po ustanovitvi hrvatske države bo zagrebška tehnika dobila še več novih zavodov. Tako zavod za zrakoplovstvo, zavod za avtomobilizem in zavod za poljedelske stroje.

Poselski red iz leta 1857 na Hrvatskem razveljavljen. Hrvatska vlada je razveljavila poselski red, ki je bil do sedaj veljaven na Hrvatskem ter bo izdala novega, sedanjim razmeram odgovarjajočega. Po statističnih podatkih je na Hrvatskem zaposlenih kakih 25.000 služkinj. Od tega jih odpade na Zagreb 10.000.

Nove stavbe v povrnjeni Besarabiji morajo biti v romunskem stilu

Na svoji zadnji seji se je romunska vlada bavila z vprašanjem obnove v povrnjeni Besarabiji, ki so jo kakor znano sovjetske armade pred svojim umikom popolnoma uničile. Sprejeti so bili potrebni sklepi za hiter dovoz stavbnega materiala, predvsem kamenja in lesa. Pri tem so pa posamezni člani vlade zagovarjali stališče, da je pri obnovi besarabskih mest treba gledati, predvsem na to, da bodo vse nove stavbe zgrajene v romunskem stilu.

Vulkan Stromboli zopet bruha

Že nekaj dni vulkan Stromboli zopet bruha lavo. Prvi večji izbruh je spremljalo votlo in zamolklo bobnenje, nakar se je proti nebu pričel dvigati močan oblak pepela. Vulkan je večkrat pognal iz svojega žrela tudi velike množine kamenja. Ognjena lava je v okoliških vinogradih povzročila več požarov.

Boguslav Kuczyński: 7

RIM

K meni se je priplazil majhen deček, desetletnik, v kratkih hlačkah in bosih nog. Nima na sebi nič drugega, kakor slabe sandale, kratko majco, pas in srajco. Ves čas je blizu mene, včasih me prime za roko in govori svojo misel:

»O,« je rekel in se vsemu čudil, »kako lepo modre in rdeče kapice imajo te gospodične. Ta ptiček, ki tako kriči, se imenuje ‚merlo'.«

Dekleta v pisanih kapah se smejejo in so razigrana, lepih postav, lahke poskakujoče hoje ter se drže za ramena in roke.

»Che bel bambino,« kličejo mojemu fantičku in gredo dalje na Palatin s svojimi fanti. Gredo preko Clivija Palatina (Clivius Palatinus) in imajo zidove na levi strani, na desni pa kričeče kose, ali ‚merle', kakor jim pravijo tukajšnji dečki, pa tudi rumeno cvetoči lovor, vijoličasti španski bezeg in sinje glicerine, pred seboj pa sonce, samo sonce.

»Cara, carina, gioia, mio amore,« delajo pripombe fantje.

Dve deklici pokažeta jezike tem nastavljajočim se fantom. Nevoščljive so starejšim. Vendar pa se sprehajajo po Palatinu, da ujamejo kakšno hipno ljubezen.

Lepa, pa tudi grda usta se vidijo na Palatinu. Dekleta, ki so komaj zrasla za visoke pete, si mažejo usta z živordečim karminom, oči bi rade imele široke, zato si podaljšujejo trepalnice ter se trudijo za graziozne počasne kretnje.

»O da, ljubezen je velika stvar!« govori mlado dekle fantu, ki sedi z njo pod cvetočim lovorjem.

Stopnice vodijo na desno. Po teh stopnicah je šlo nekaj parov v živo pisanih oblekah, ki so se stisnili na malo teraso, potem pa šli pod rumeno enonadstropno hišo, kjer so se izgubili izpred oči v podzemlju.

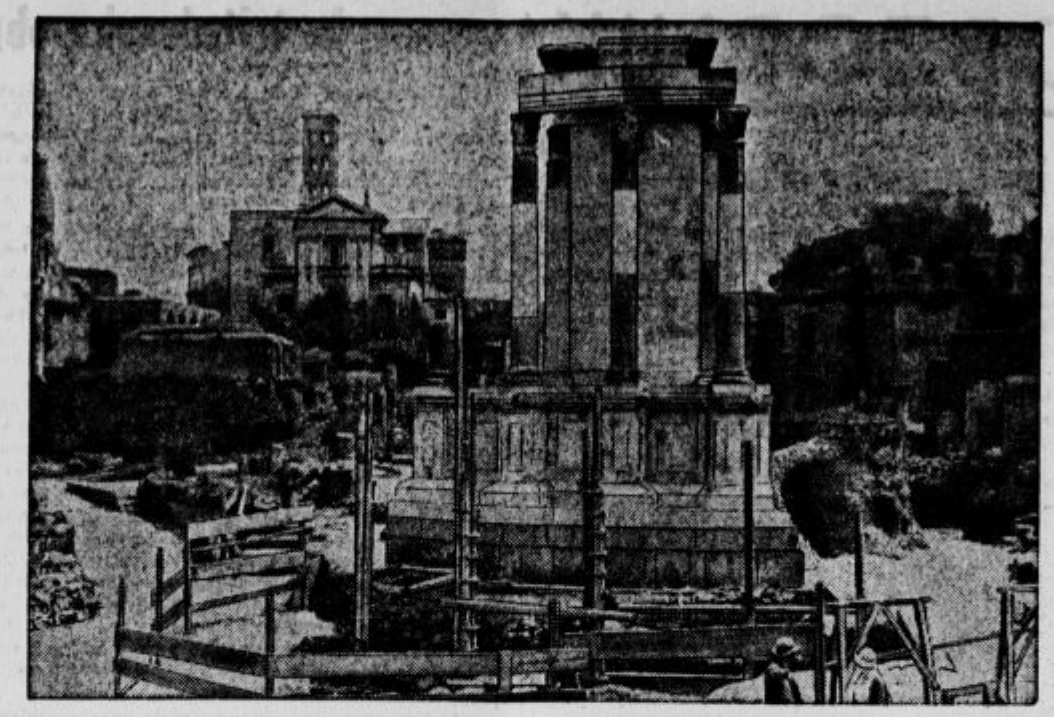

Tempelj vestalk na Forum Romanum

»Tu je samo dračje in grmovje,« sem slišal govoriti, »pa je tudi lestev, pa tudi kosje gnezdo!«

Razmaknili so prehod ter prišli na drugo stran podzemlja. Takoj se jim je pokazala široka pot in okoli nje precej prostora, kjer je bilo videti temelje Flavijeve palače. Na sončnem in pred vetrom zaklonjenem mestu je sedel na kamenju groteskni, visoki človek, gledajoč na levo stran, kjer rasto tri pinije precej razmaknjene, pa vsaka zase. Blizu njih stoji stara cerkev, pri njej stara hiša z rahlo se kadečim vitkim dimnikom ter s še bolj vitko palmo. Groteskni človek je nekaj zamrmral sam vase, kakor da se je nečesa spomnil.

»Strah me spreleti, kadar on vztrepeta,« je rekel stari nadzornik vile Flavijcev. Dve ptici sta zakričali, ker stopili sta dve deklici in ju splašili. Groteskni človek je pogledal na desno k tlom. Njegov pogled pa je šel mimo deklic k dvema vrstama belih stebrov, rastočih iz razvalin.

»Pojdiva, bojim se ga!« je rekla druga.

Steza in dekleti, ki se držita v moji bližini, zavijejo na desno. Steza in dekleti se vijejo med zidovjem.

»Ti, fantek, si pa res fleten,« je rekla ena teh deklic mojemu dečku in ga prijela za roko. »Kako ti je ime?«

»Umberto!« je odvrnil deček in izginil z njima.

Sedaj smo ob vitki palmi, stari cerkvici in pri dimečem se dimniku, na katerega je gledal pesnik. Tu so še ostanki starih stavb, ki pa so samo še kup kamenja. Videti je vhod v tako razvalino, kakor da v njej prebiva kakšen puščavnik. Vrata niso zaprta, vreče leže še sveže na tleh ter oblanice.

»Strah me je sicer stopiti vanjo,« je rekla tista, ki drži Umberta za roko, »toda vseeno grem.«

Stopnice vodijo navzdol v podzemlje. Tu stoji mizarska delavnica. Takoj se tudi oglasi iz globine človeški glas: »Kdo je tam?«

Gotovo je slišal naše korake in naš šepet. Pride stari človek z naočniki na nosu, kladivo drži v eni roki, dleto v drugi, kapo iz papirja pa na glavi. Stoji pri mizi, na kateri leže kosi razbitega marmorja. Kladivo, svedri, dleta, žagice in krtače Tu so krtače iz žice, sirkove in zimnate, metlice iz perja, čopič ter jeklene ostrine, noži, gobe in kline. Pipo je vzel iz ust in jo položil med to orodje, razložil predse te kose marmorja in razlagal, kam kakšen kos spada. Tako leže na desni strani kosi nekega deškega kipa, na levi pa dekliške glave.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

Eden izmed najlepših filmov nove sezone !!
Film večne pomladi in poezije!
Zbogom mlada leta
Maria Denis - Adriano Rimoldi - Clara Calamai
Nabavite si vstopnice v predprodaji (11—12 dop.)!
KINO MATICA - TEL. 22-41

Razkošno orientalsko filmsko delo, divne španske pesmi in plesi
Marocco
V gl. vlogi Imperio Argentina, španska filmska in gledališka umetnica
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Cavalleria rusticana
Film južnaškega temperamenta, vroče ljubezni in razvajene ljubosumnosti. — Čarobni posnetki krasne siciljanske folklore. — — Isa Pola, Doris Duranti, Leonardo Cortese, Carlo Ninchi
KINO UNION - TEL. 22-21

Sistem kart tudi na Madžarskem

Minister za prehrano je dobil pooblastilo, da lahko uvede po celi državi ali pa samo v gotovih pokrajinah karte za nakup moke, kruha in testenin. Karte za vse navdene življenjske potrebščine bodo v kratkem tudi izdane in sicer najprej v sami Budimpešti.

Urad za preizkušanje vitaminov

Zaradi spopolnitve preskrbe ljudstva z vitamini, ki so, kakor znano, neobhodno potrebni človeškemu telesu, so v nemškem notranjem ministrstvu ustanovili posebni državni urad za preizkušanje in preiskavo vitaminov.

Anekdota

Bismarck in krojač

»Železni« kancler Bismarck se je nekega dne pojavil na plesni prireditvi, na katero je lahko vsakdo prišel, samo če je hotel plačati visoko vstopnino. Med številnimi gosti je Bismarck kmalu opazil tudi svojega krojača Kohlmeierja. Kancler ga je nagovoril in vprašal, kako mu kaj ugaja prireditev. Krojač je pri odgovoru napravil važen obraz in mu je odgovoril takole: »Čisto prijetno je, ekscelenca, samo, no, malo mešano je.« Kancler je domišljavega krojača potrepljal po rami in mu v veselem tonu odvrnil: »No ja, dragi gospod Kohlmeier, na prireditvi tudi ne morejo biti sami krojači.«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:
Služkinjo
sprejmem. — Florijanska ul. 26-I. b

Prodamo

Kompl. Röntgen, pribor
za posnetke: stativ za žarnico, stativ za kasete, 4 kasete z folijami, Buky-blendo, distinktor, omarico za pregled slik, zaščitni predpasnik, akkomodac. očala ter nekaj filmov skupaj ali posamezno zelo poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10825. 1

Letošnje novo kislo zelje
imam v vsaki množini na razpolago po najnižji ceni. J. Oražem, Moste-Ljubljana. 1

Zlatnina

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro
kupuje po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 8.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 8

Pouk

Redno poučujem
klavir, nemščino, francoščino, odrasle, osnovno in srednješolsko mladino. Vpisujem dnevno od 10 do 16. — Potočnik, strok. dipl., Groharjeva 2 vhod Tržaška 1-I. n

Stanovanja

Iščejo:
Enosobno stanovanje
iščeta dve osebi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Točnost 10830«. c

Ali ste že naročeni na Slovenca ?

Vsak naročnik zavarovan

CORA
TORINO • 1835
AMARO CORA
col selz: ottimo aperitivo
liscio: efficace digestivo
s sodavico: najboljši aperitiv — sam, brez sodavice: zelo učinkujoč za dobro prebavo

Pohištvo

Elegatno spalnico
v orehovi koreninI prodam: Pohištvo, Rožmanc, Podolnica-Horjul.

Živali

Dobrega psa čuvaja
kupim. Naslov: Bitenc, Sp. Zadobrova 29. j

Kupimo

Wertheim-blagajno
srednje ali večje velikosti kupi Marad, Tyrševa št. 38.

Namizni štedilnik
kupim. — Ivan Pirnat, Tržaška c. 105, Ljubljana. k

KURIVO
TEL. 2951
DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA CESTA

12° EKSPORTNI LEŽAK
Budjejoviško pivo
TOČI SE V AVTOMATIČNEM BIFEJU
DAJ-DAM

Gradbeno podjetje G. Tönnies, nasl. družba z o. z. v Ljubljani, javlja, da je 30. avgusta 1941 umrl gospod

Emil Tönnies

stavbni podjetnik, soustanovitelj družbe, njen bivši družabnik in dolgoletni ravnatelj.

Prominentnemu strokovnjaku in izkušenemu veščaku bomo ohranili trajen, časten spomin.

V Ljubljani, dne 30.avgusta 1941.

Dolarske hijene 11

Oba opazujeta drug drugega. Grill je obupan, Palmerja pa teži krivda, ki si jo je nakopal. Končno zamahne Grill z roko in ponudi stol. »Prosim, sedite, gospod Palmer!« Palmer odloži najprej klobuk in plašč in se vsede nasproti Grillu.

»Vi se torej pišete Palmer, Frank Palmer, pa so vas zamenjali z Grillom... Mislim, da je bolj točno, če rečem: izdajali ste se za Grilla!« S porogljivim nasmehom nadaljuje: »Priznam, človek ima le malokdaj priložnost, da bi sedel tako stoodstotnemu in popolnemu dvojniku nasproti.«

Palmer molči, premišljuje, kako naj bi vse skupaj razložil Grillu. Podzavestno mu je obvisel pogled na steklenici z whiskyjem. Saj bi se res prilegel kozarček, če bi človek z njim mogel utopiti svoje misli in slabo vest.

Grill opazi ta pogled. Vstane, prinese kozarca in natoči najprej Palmerju: »Prosim!« Nato natoči še sebi in z zagrenjenim nasmeškom pravi: »Samo tako človek lahko potolaži svoj obup! Kar pijte, se vam bo vsaj jezik razvozljal.«

»Hvala,« pravi Palmer in s požirkom izprazni kozarček. »Nisem mogel več zdržati, gospod Grill! Morava se pogovoriti!«

»Ne verjamem, da mi bo to kaj pomagalo.«

»Morda vendar! Vsaj vedeti morate, kaj se je zgodilo.« Palmer ne zapazi, da je Grill znova natočil kozarčka. Podzavestno izpije tudi drugi kozarec. Kmalu mu postanejo misli jasnejše, nič več ni tako potrt in skesan. Vse se mu zdi mnogo manj pomebno, mnogo lažja se mu zdi izpoved.

»Doma sem iz Liverpoola v Angliji. Moj oče je bil Šved, mati pa je bila Angležinja.«

»Kaj spada to k najini zadevi?«

»Ne, ne!« ga ustavi nestrpno Palmer in napravi zopet globok požirek že iz tretjega kozarčka, ki ga je Grill pravkar napolnil. Tudi Grill si privošči požirek.

»Hočem vam le povedati, da sicer redno živim v Liverpooolu. Tam me je nekako pred tremi meseci opozoril znanec na časopis. Sredi med drugimi inserati je bila natisnjena moja slika!«

»Vaša slika?« Grill je postal pozoren.

»Ali če hočete vedeti resnico, vaša slika, gospod Grill! Pač pa je mislil moj znanec, da je to moja slika. Jaz sam sem bil v dvomu, da je bila priobčena moja slika. Nisem se mogel spomniti, da bi se dal kdaj tako fotografirati. Na kratko, vsa zgodba se je začela s to sliko in jaz...«

»Trenutek! Torej je bila v časopisju moja slika. Vaš znanec pa je mislil, da je vaša, čeprav ste vi dvomili, da bi bilo to res.«

»Tako je! Pod sliko je stalo kratko besedilo, s približno tole vsebino: Oseba, ki jo kaže gornja slika, se naproša, naj se v zadevi neke dediščine oglasi pri notarju Yesfieldu v Londonu, Regentstreet 19. In nič več! «

»»In vi ste poiskali tega Yesfielda?«

»Spočetka še ne... Vsa stvar se mi je zdela čudna. Nisem se mogel spomniti, da sem bil kdaj tako fotografiran. Mož na sliki je imel majhne brčice, jaz sem sicer pred nekaj leti, ko je bila moda, tudi nosil take brčice. Toda, da bi se dal z njimi fotografirati, si nisem mogel misliti. Podrobnosti v obleki pa so bile že tako nejasne, zlasti zaradi slabega tiska v časopisu, da iz njih nisem mogel ničesar sklepati. Iz istega razloga nisem mogel razbrati podrobnih potez v obrazu. Skratka, bila je slika, s katere se ni dalo skoraj nič določenega ugotoviti. Najprej nisem mislil niti pisati... Toda misel na dediščino je za majhnega bančnega uradnika zapeljiva. Končno sem pisal. Povedal sem pošteno, da sam ne verjamem, da bi bil iskani. Da me pa vendar zanima, če mi hočejo kaj sporočiti. Pismu sem tudi priložil svojo fotografijo.«

»No in naprej?« Spet si privoščita požirek whiskyja. Grill zopet napolni kozarce. Sodavica, ki jo je spočetka mešal v whisky, stoji pozabljena ob strani. Oba pijeta čisto, močno žganje.

»Nadaljevanje je bilo kaj čudno. Nekako po štirih tednih, odkar sem poslal pismo, dobim pošto od notarja Yesfielda. Pisal mi je, da sem v resnici iskana oseba, čeprav nekaj podrobnosti še ni popolnoma jasnih. Dediščina izvira od nekega daljnega sorodnika mojega očeta, moj posnetek pa je moj sorodnik našel slučajno v nekem ilustriranem časopisju.«

»Hm.« zine Grill.

»Tudi meni se je vsa zadeva zdela čudna. Toda, ker je notar zahteval, naj pošljem svoje listine, češ, da so potrebne zaradi ugotovitve točnih podatkov, sem to storil. Čez teden dni sem dobil obvestilo, da moram zaradi dediščine odpotovati v Newyork in da naj zato pri banki vzamem trimesečni dopust. Kaj rad sem ubogal in odpotoval v London. Tam sem dobil nadaljna pojasnila. Zvedel sem, da je bil moj sorodnik bratranec mojega očeta, katerega pa nisem nikdar poznal. Jaz sem zelo podoben svojemu pokojnemu očetu. Ker je bratranec videl mojega očeta zadnjič, ko je bil v mojih letih, si ga je zapomnil takšnega, kot sem jaz sedaj. V neki ilustraciji je mnogo let kasneje videl moj obraz na nekem skupinskem posnetku. Najbrž sem bil nekoč v množici fotografiran, ko sam nisem vedel za to. Umrli bratranec mojega očeta si je izrezal sliko iz ilustracije in nad mojo glavo napravil križec. Nato je najbrž na vso zadevo pozabil. Ko je umrl, ni zapustil nobenega znanega dediča. V njegovi zapuščini so našli to sliko. Ker so iskali dediče, so mislili, da je oseba na sliki sorodnik ter so ga začeli iskati. Tako je prišla slika moje glave v številne časopise v Angliji.«

»Vi mislite, slika moje glave!« ga popravi Grill z nasmehom. »Tega najbrž ne veste, da v ameriških časopisih te slike nikjer ni bilo videti.«

»Seveda ne! Saj se mi še sanjalo ni,« se opravičuje Palmer.

Grill zopet natoči že skoraj prazna kozarca. Nehote se smehlja, ko premišljuje, kako pretkano je bila zasnovana past, v katero se je ujel.

»Zdi se mi,« pravi, »da so vas in mene pošteno potegnili za nos!« Dvigne kozarček in napije Palmerju: »Priznam, prav nobenega vzroka nimava, da bi se jezila drug na drugega. Na zdravje!« Oba izpijeta. Palmer hiti, da bi se izpovedal.

»Tako mi je razložil vso stvar notar v Londonu. Z notarjevim priporočilnim pismom v žepu sem se pripeljal v Newyork. Tu naj bi obiskal advokata v Jersey Cittyju. V njegovi pisarni sem našel moža, ki je vse skupaj zasnoval.

»Kako se je pisal ta mož?«

»Tega tedaj seveda še nisem vedel... Bil je to Sam Rackley, kakor sem zvedel pozneje. Predstavil pa se mi je kot Morton.«

»Aha!« vzklikne Grill in pokima.

»Tu mi je torej Rackley, ki se je izdajal za Mortona, sporočil, da je bila vsa zadeva z dediščino navadna pretveza. Nikdar ni živel stric, ki bi mi kaj zapustil. Ko mi je to povedal, sem zdivjal. Razsajal sem, toda advokat in stari Rackley sta se mi le smejala. Ko sem se pomiril, sem seveda vprašal najprej, kaj naj pomeni vsa ta sleparija. Stari Rackley je prav tedaj zapustil sobo in odvetnik mi je hitro razložil, da je stari nekoliko prismuknjen milijonar. Vi, kot Američan, si niti misliti ne morete, kako čudno si mi zamišljamo v Evropi ameriške milijonarje. Pri nas veljajo skoraj vsi za bolj ali manj udarjene. Vemo, garali so vse življenje, ko pa sede na kupu dolarjev in na stara leta ne vedo več, kaj bi z njimi počeli, si pa izmišljajo vse mogoče neumnosti.«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič